

5015 a 23

CONSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ

P R O

Unitis Diœcesibus

Ardfertensi & Aghadoensi,

I N

Duodecim Capita distributæ.

In quibus tum Parochi, tum omnes curam animarum exercentes, ac etiam Confessarij omnes multa utilia ad munia sua rite & secure obeunda facile intueri possunt.

Sumptibus CLERI KERRIENSIS, ipsiusque impulsu nunc excusæ.

H E B R. XII. 11.

Omnis disciplina in præsentem quidem non videtur esse gaudij, sed mœroris; postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet justitiæ.

P H I L I P P. II. 14. 15.

Omnia facite sine murmurationibus, & hæitationibus, ut sitis sine querela, & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis pravæ, & perversæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo.

W A T E R F O R D I Æ :

Typis J. CALWELL, in vico vulgo dicto *Broad-street*

CONSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ, &c.

CAPUT I.

De Administratione Sacramentorum.

SACRAMENTA, quorum Parochus Ordinarius Minister est, sunt quatuor : nempe, Baptismus, Pœnitentia, Eucharistia, & Extrema Unctio ; quibus accedit Matrimonium, cujus quamvis non sit Minister, est tamen testis qualificatus, sine quo, ubi viget Trid. ejus valor constare non potest.

2. Hæc sunt digniora pascua, quibus Grex Christi pascendus est a suo Parocho ; per alia enim, fideles suos ad divinam gratiam disponit tantum & excitat ; per hæc vero gratiam ipsam & Christi merita vere communicat ; cum igitur salus animarum, quæ præcipuus scopus est, ad quem omnes conatus & labores Pastoris dirigendi sunt, in digno ac sancto usu sacramentorum posita sit, hortamur, ut in eis, & administrandis & percipiendis, religiosa diligensque cura ponatur.

3. Meminerit Parochus noster, ut eâ reverentia & gravitate sacramenta administret, ut respondeat eorum dignitati, ac sanctitati. Re-

cogitet se res divinas tractare, Christique agere ministrum ; sollicitus sit ita sancté vivere, ut singulis horis & momentis sacramenta digné ministrare valeat, né dum alios lavat & munda, se ipsum maculet, & sordibus repleat, unde a peccato mortali liber esse debet.

4. Quâcunque diei aut noctis horâ ad sacramenta ministranda vocabitur, nullum tam sanctis pietatis officijs, moram interponat ; nec ullo signo ostendat se gravatè iturum ; sed verborum benignitate, vultuque hilari charitatem paternam significante, & libentissimè & ut potest celerrime accedat.

5. Omnes, quibus cura animarum quocunque modo incumbit, habeant penes se libellum cui titulus est : *Ordo Baptizandi, &c. ex Rituali Rom. Pauli V. extractus.* ac præscriptis in eo ritibus & cæremonijs utantur, quibus nihil, né privatæ quidem alicujus devotionis nomine, addent aut detrahent, neque verò aliquid mutabunt. De dicto libello, preces & sacramentorum formulas, cæteraque pro ratione eorum, quæ Parochus noster ministrabit, rectè & attentè leget, nec verò memoriæ, quæ plerumq; facilè labitur, confidat.

6. Sacramenti quod ministrabit vim, rationem, usum, salutareque fructus, prout temporis, ac personæ ratio, & præsentium multitudo tulerit, diligenter explicabit, pro summentium & adstantium captu, & intelligentia.

7. In sacramentis conficiendis, id omninò intendat

intendant sacramentorum ministri omnes, idque sibi agere proponant, quod Christus Dominus instituit, & sancta mater Ecclesia intendit atque agit; juxta illud apostoli: *Sic nos existimet homo, ut Ministros Christi & dispensatores mysteriorum Dei.*

8. Cætera denique omnia & ritè & ordine servabunt, pro ut unicuique sacramenti administrationi accommodata suis quæque locis sigillatim demonstrabuntur.

CAPUT II.

De Sacramento Baptismi.

BAPTISMUS est primum sacramentum in ordine & necessitate, quia est janua ad omnia alia, quorum omnis homo est incapax ante ejus receptionem. Quod Baptismus sit necessarius ad salutem, definitur in Trid. & satis expressit Christus in illis verbis: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu S. non potest introire in regnum Dei*, Joan. iii. 5. quæ de baptismo, ejusque necessitate intelligit Ecclesia.

10. In hujus sacramenti administratione servanda omninó est praxis baptizandi per effusionem aquæ, ita ut trinâ ablutione caput baptizandi perfundatur, in modum crucis, ac eodem tempore, quo forma sacramentalis pronuntiatur. Doceant Parochi suos Parochianos publice

publicè, & præsertim obstetrices, materiam & formam baptismi, & modum baptizandi, nè contingat in suis Parochijs mori Infantes sine baptismo, illisque seriò injungant, ut nullatenus præsumant hoc sacramentum administrare, nisi in casu extremæ necessitatis, & tunc formam, cum attentione & intentione, & absque ulla perturbatione proferant in lingua patria.

11. Caveant Parochi, ut nullomodo rebaptizent Infantes, nisi constiterit vel prudenter dubitari possit, ac debeat, de validitate prioris Baptismi, & in tali casu, observetur hæc forma : *Si baptizatus es, non te baptizo, si nondum es baptizatus, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij. & spiritus sancti* ; ita, ut aqua infundatur Infanti solum, quando dicitur, *Ego te baptizo, &c.* Sciant Parochi, Baptismum non posse absque peccato, extra casum necessitatis conferri, nisi in aqua consecratâ, quæ dum deest, habetur formula brevis aliam, ex tempore, consecrandi, in prædicto libello pro casu necessitatis.

12. Nullus sacerdos citra periculum mortis Infantis, ullatenus præsumat eum baptizare sine exorcismis, aliisque cæremonijs in laudato libello, seu rituali contentis, sub pæna gravi & arbitrariâ, ubi & quando non imminet periculum ipsi sacerdoti. Caveant Parochi, nè excommunicatos, aut eos qui eo anno Paschæ tempore, ex præcepto Ecclesiæ, peccata confessi non fuerint, & sanctissimam Eucharistiam non susceperint, admittant ad levandum Baptizatum

Baptizatum de sacro fonte ; nequè admit-
tant Patrinum, aut matrinam alterius commu-
nionis sive Religionis ; meliùs est enim om-
mittere omnino Patrinum, quam hujusmodi
homines adhibere ; quia præceptum adhibendi,
tum tantum obligat, quando potest haberi
idoneus.

13. Non purificetur fœmina ex illicito coitu
pariens, nisi post elapsum mensem pro 1. vice,
& post duos menses, pro 2. vice, & pro ter-
tia, post tres menses ; quæ veró post 3. vicem,
ex simili concubitu pepererunt, non purificen-
tur ; & hoc observari strictè injungimus, sub
pœna suspensionis ipso facto incurrendæ.

14. Cæremonia hæc purificationis, ad solos
Parochos spectat, a quibus aut ab eorum dele-
gatis fieri debet. Non legantur preces purifi-
cationis super periclitantes post partum.

15. Habeant Parochi librum, in quo scri-
bant nomen Baptizati, nomina Parentum, Pa-
trinatorum, ac suum, diem, mensem & annum,
in quo infans sive puer natus & baptizatus fuit,
quia hoc omittere aliqui mortale reputant :
Moneantque Patrinos de cognatione spirituali
contractâ, ut præscribit Concil. Trident.
Parochus baptizans utiliter faciet, si adstantibus
breviter explicet significationem Cæremonia-
rum, quæ in Baptismo adhibentur ; ante om-
nia autem Baptizaturus curet formare inten-
tionem faciendi quod Christus instituit, vel
quod facit Ecclesia.

CAPUT III.

De Sacramento Matrimonij.

CUM multa sint impedimenta, quæ matrimonij celebrationem impediunt, multaque etiam mala & incommoda, quæ ex matrimonio cum impedimento, præsertim dirimente, contracto, nata sint oriri; diligenter Parochis curandum est, ut ipsi in primis habeant rectè cognita omnia impedimenta, illa nimirum, quæ irritum reddunt matrimonium & quæ solum impediunt nè licitè contrahatur. Eaque populo quam sæpe denuntient & explicant.

17. Ut sine aliquo ex prædictis impedimentis matrimonium validè & licitè celebretur, statuimus denunciationes præmittendas esse, ad Concilij Trid. præscriptum, & nullam remittendam nisi ex facultate nostrâ, vel vicarij nostri generalis, quæ, existente justâ causâ, gratis concedetur. Dum contrahentes spectant ad diversas Parochias, denunciationes hæ in utriusque Parochia faciendæ; nec Parochus sponsæ ad matrimonium celebrandum accedat, antequam habeat a Parocho sponsi testimonium, quod præscriptæ denunciationes in sua Parochia sint præmissæ & quod de nullo constet impedimento.

18. Nullus Parochus vel alius sacerdos nobis subditus præsumat, nobis vel vicario nostro generali inconsultis, jungere in matrimonio filios familias, sine consensu, vel scitu Parentum, aut eorum, qui ijs sunt loco parentum; quamvis enim eorum consensus non necessario requiratur quo ad validitatem, tamen debita Parentibus a filiis pietas & reverentia, suadet, ut in negotio tam gravi, si justissima in contrarium non obstet ratio, obsequantur votis Parentum, aut saltem consilium eorum expetant.

19. Synodus Trid. [*Sess. 24. cap. 7. de reform. matrim.*] advertens, quod multi qui vagantur & incertas habent sedes, primâ uxore relictâ, aliam & plerumque *plures*, illa vivente, diversis in locis ducant, omnes ad quos spectat, paternè monet, ne hoc genus hominum vagantium, ad matrimonium facile recipiant; Parochis autem præcipit, ne illorum matrimonijs intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, & re ad ordinarium delatâ, ab eo licentiam obtinuerit. Hujus decreti observantiam & executionem strictè monemus, & monendo mandamus nostris.

20. Contrahentes matrimonium, in gradu prohibito sine dispensatione, neglectis culpabiliter denunciationibus, separentur sine spe obtinendi dispensationem, quia, ut inquit Trid. [*Sess. 24. cap. 5.*] non est dignus, qui Ecclesiæ benignitatem facile experiatur, cujus salubria præcepta temere contempsit. Contrahentibus

etiam in gradu aliás permisso ac licito, omiffis tamen denunciationibus, imponatur pænitentia seu pæna condigna prout præcipitur *cap. Cum inhibitio*, quia adhuc contra edictum Ecclesiæ, ejus præceptum contemnendo, contrahunt : Proptereaque illos graviter puniri ab ordinarijs præcipit Trident. *loc. cit.*

21. Qui, deserto proprio Parocho, matrimonium clam coram alieno, vel quocunque alio sacerdote contrahunt, statuimus, ut hi, ultra pænas in *cap. fin. de clandest. desponsat.* statutas contrahentibus simpliciter clandestine, nominatim publicè tribus diebus dominicis statim post lectum Evangelium & ante offertorium, in capella Parochiali loci in quo habitant denuncientur, arceanturque a sacro, nec tanquam legitimi habeantur conjuges, neque simul, habitare permittantur, donec fidem plenam facient de matrimonio inter eos inito coram nostro vicario generali per detectionem Presbyteri qui eos conjunxit, loci, in quo detestabilis ille & prohibitus clandestinus contractus fuit celebratus ; & testium qui eidem contractui adstiterunt, quos consimilibus pænis plectendos esse jubemus & decernimus, nullâ habitâ ratione juramenti, quo eos forsan adstrinxit infelix ille sacerdos ad ejus crimen & nomen celandum ; cum juramentum de re illicitâ & quod fraudandæ legis Ecclesiasticæ gratia injunctum fuit, nequeat esse obligatorium ; per illam enim iniquam praxim aperitur janua raptibus

tibus, adulterijs, priorum sponfalium injustis dissolutionibus, cum ingente sæpe Parentum aliorumque interesse habentum prejudicio ; ac denique quod jure suo uti dici non possit, qui legem defraudare conatur.

22. Ad deobligandos hujusmodi juratos censemus opus non esse ulla relaxatione, cum relaxatio supponat vinculum, quale inducere non valet juramentum hoc ; proinde propria auctoritate rescindi potest, juxta illud : *In male promissis rescinde fidem ; impia enim est promissio, quæ scelere impletur. can. 5. causa 22. 9. 4.*

23. Eodem *cap. fin.* statuitur ut, Porocho vel alius sacerdos assistens hujusmodi matrimonio simpliciter clandestino valide, sed illicite contracto, per triennium ab officio suspendatur, & gravius pro arbitrio ordinarij puniatur ; circa quam pœnam, notanda veniunt sequentia.

1. illam esse adhuc infligendam delinquentibus in locis non recepti, quoad hoc punctum, Trident. ubi matrimonia clandestine inita, hoc est, sine proprio Parocho, sunt, non obstante clandestinitate, rata & valida, licet prohibita & illicita ; quia a jure communi non est recedendum, nisi per novum expresse corrigatur ; ubi verò, Decretum Trid. est receptum & matrimonia sine proprio Parocho & testibus contracta, sunt invalida, pœna imposita Presbytero assistenti tali matrimonio est, ut suspensus sit & maneat, ab officio & beneficio, quousque ordinario illius Parochi, qui debebat assistere visum fuerit.

24. 2. Illam habere locum in assistente Parocho, vel alio sacerdote, sive sæculari sive regulari de Parochi vel ordinarij licentia, matrimonijs clandestinis ob omittas denunciations, adeoque validis ; quia Trid. ex una parte de hoc nullam decrevit pœnam ; ex altera parte, dicit se inhærere vestigijs Concilij Lateranensis, ex quo desumptum est *cap. finale de clandest. dispensat.* notandum 3. suspensionem illam triennalem, non esse latæ sententiæ ; sed ferendæ per judicem ut constat ex textu *cit. cap.* ubi dicitur *feratur*, quod actum seu ministerium judicis in futurum significat & exigit. Notandum denique, ab istatriennali suspensione Episcopum non posse absolvere ; eo quod suspensio illa lata sit ab ipso Concilio generali, & quidem præfixo tempore, quo durare debet ; Episcopus autem in lege seu decreto Concilij generalis, dispensare nequeat ; unde licet ipse tulerit illam suspensionem, quia tamen id fecit, non tanquam principalis, sed tanquam minister Concilij generalis, eam relaxare non potest, sicut nec ab illo potest imminui, sed tantum augeri pœna illa ; a sola sede apostolica imminui tollique potest. Unumquemque igitur monemus ut sibi caveat de violatione hujus legis pœnalis, deterreanturque omnes metu talium pœnarum ab illis matrimonijs clandestinis contrahendis, aliter, contra eos certissime procedetur declaratione & inflictione prædictarum pœnarum, quibus nos sequentes pœnas addere statuimus ;
nimirum,

nimirum privationem beneficij & inhabilitatem perpetuam ad aliquod beneficium Ecclesiasticum aut curam animarum in his Dicecesibus obtinendum.

25. Volumus ut Parochi omnes in suis respective Capellis, tempore sacrificij, subinde perlegant & explicent hoc nostrum Edictum, ut populo innotescat quid sit in illo prohibitum, & ut nullus nomine ignorantiae culpam prætexat. Procuret Parochus pro viribus, ut in sua Parochia sponsi ante celebrationem matrimonij peccata confiteantur & sacram Communionem triduo saltem ante matrimonij consummationem sumant, ut securius ad gratiam hujus sacramenti recipiendam accedant.

26. Consuetudo in toto hoc regno habet, ut potius coram Parocho mulieris, quam viri matrimonium contrahatur, quæ consuetudo in honestate fundamentum habet; honestius siquidem est ut vir videatur mulierem quærere in sua Parochia, quam e contra, adeoque est merito servanda. retinenda est etiam consuetudo ut a Parocho sponsæ & a nullo alio sine ejus aut ordinarij licentia impendenda sit benedictio nuptialis, quam flexis genibus ante altare noviter conjuncti, ante matrimonij consummationem, suscipere debent.

27. Per benedictionem nuptiarum, aliud non intelligitur, quam preces & cæremoniæ ex præscriptione Ecclesiæ adhiberi solitæ, in solennitate nuptiarum, tum ad majorum sacramenti

menti dignitatem, tum ad impetrandam benedictionem divinam ad actus conjugales deinceps debito fine, ac modo decenter exercendos; Parochi debent frequenter ostendere populo salutarem usum harum cæremoniarum.

28. Ac signanter efficaciam precum & benedictionum, quæ nomine Ecclesiæ super novos conjuges funduntur, quodque meritò timeant, qui ijs contemptis, contra Ecclesiæ præscriptum matrimonia ineunt, né maledictionem pro benedictione in se & proles suas accersant.

29. Eodem die quo matrimonium contrahitur, benedictio nuptialis impertienda est sponsis, quia illam differre post consummationem matrimonij, nisi adsit justa causa, dicunt graves A. A. peccari mortaliter, & quidem toties secundum S. Antoninum, quoties illud consummabitur. Ubi res postulat ut Parochus novos conjuges instruat circa libertatem thori conjugalis, id verecundè & modeste faciat; poterit hic illi servire quod habet S. Franciscus Salesius in introductione ad vitam devotam *parte 3. cap. 39.* ubi piè & castè exponit, quomodo conjuges se circa actum conjugalem gerere debeant.

30. Advertant Parochi I. quod licet *cap. vir autem* absolute dicatur secundas nuptias non esse benedicendas, consuetudine tamen fere ubique introductum est, ut benedicantur quando sunt primæ ex parte fæminæ nisi fuerit

fuerit vidua. Advertant 2. Benedictiones nuptiales prohiberi in adventu, qui incipit a media nocte, quæ præcedit primam diem Dominicam illius; & in quadragesima, quæ incipit, a media nocte, quæ præcedit diem cinerum: Unde Parochus his temporibus benedicens, peccabit mortaliter, & graviter puniendus arbitrio ordinarij; qui in hoc non potest dispensare, nisi ex iustissima & urgentissima causa.

31. Matrimonia Catholicorum cum hæreticis sunt illicita & prohibita jure Ecclesiastico. Matrimonium partis Catholicæ cum Protestante in hoc regno contractum, irritum & invalidum jure novo hujus regni declaratur; ubi statuitur, ut sacerdos, aut etiam Minister assistens tali matrimonio, laqueo suspendatur, & de medio tollatur. Eodem statuto redditur pars Catholica incapax omnium jurium & emolumentorum vi talis matrimonialis contractus, & legum aut consuetudinum municipalium beneficio ei alias quærendorum. Ob hæc & alia incommoda, nec non ob præsentaneum periculum perversionis ad hæresim, & parti Catholicæ & prolibus imminens, Prohibemus omnibus Presbyteris nobis subditis, sub pæna suspensionis ab officio & beneficio né quis eorum, personas, quarum altera est acatholica, sine speciali nostro consensu presumat conjungere: hortamurque Parochos ut plebem catholicam dissuadere & deterrere conentur ab hujusmodi

jusmodi matrimonijs contrahendis, ne conjugij jugum, ducant cum ijs qui simpliciter fideles non sunt, ne cum illis velint unum corpus fieri, cum quibus non possunt fieri unus spiritus.

32. Gradus consanguinitatis & affinitatis bene notos habeat Parochus quilibet, & quo gradu contrahi liceat, id etiam recte sciat, atque adeo, interdum, pro ut occasio tulerit, accurate populo & contrahere volentibus exponat ex Concilio Trid. & probatis A. A.

33. Si, denunciationibus factis, contingat oriri probabile Dubium, vel bene fundata suspicio alicujus impedimenti, supersedeat Parochus, & Ordinarium, cujus est cognoscere de objecto impedimento, consulat, & ab eo discat quid faciendum: Quamvis autem Parochus non debeat se velut judicem statuere in causis matrimonialibus, tamen potest veluti amicus & consultor interrogare cur putetur adesse impedimentum, vel unde sit dubium. Præterquam quod ipsi ex officio incumbat matrimonij impedimenta investigare, ac saluti suarum ovium consulere, & etiam cavere ne impediti, contrahendo delinquant.

34. Quamobrem cum accurate studiosèque norit canonica impedimenta & quæ futurum matrimonium impediunt, & quæ contractum dirimant: Tum etiam illa aliquando, pro ut usu venerit, diligenter exponet, cum multa eā sint, quæ tamen brevi enumerantur his versibus:

Error,

*Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, si forte coire nequibit,
Hæc facienda vetant connubia, facta retractant.
Ecclesiæ vetitum, nec non tempus feriarum
Impediunt fieri, permittunt facta teneri.*

35. Declaramus Catholicos nullo modo, ab-
que reatu pænæ æternæ posse adire ministrum
acatholicum, vel disparis religionis, ut eo-
rum matrimonijs assistat ; aut ad eum afferre
vel mittere suos Infantes baptizandos per
ipsum,

36. Ut contracti matrimonij certa semper
fides haberi queat, mandamus ut quilibet nos-
træ Diœcesis Parochus habeat librum, in quo
conjugum & testium nomina, diemque & lo-
cum contracti matrimonij describat, quem a-
pud se diligenter custodiat : Hoc ipsum man-
dat Concil Trid. Sess. 24. cap. 1.

CAPUT IV.

De Sacramento Pœnitentiæ.

CAVEAT Parochus & Confessarius, ne
unquam ad hoc Pœnitentiæ tribunal ac-
cedat, nisi prius Dei gratiâ cœlestique luce
precibus imploratâ ; *sufficiencia enim, nostra,*
ait apostolus, ex Deo est ; qui & idoneos nos fe-
cit ministros novi testamenti, &c. Provideat
ante omnia purus esse qui purgandis animabus
C invigilat

invigilat, spem quoque sui laboris & proficiendi circa alios, non in propria, sed in Divina virtute reponat; quia animarum conversio, non ab hominis arte, vel ingenio, sed ab uno Deo est: Audiat benigne confitentem, caveatque ne durius increpando, aut loquentis memoriam perturbet, aut erubescenti silentium imponat: Imo potius hortetur paterné, ad totam animam effundendam coram Deo veniam promittente. Sic enim nos monet apostolus ad Gal. 6. *Fratres etsi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spiriuales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris.* Ars artium est regimen animarum, præsertim in confessionibus audiendis, inquit Gerson. p. 2. n. 23.

‘ 38. Quam gratum Deo sit officium Confessarij, explicat P. Ludovicus de Ponte, his
 ‘ verbis: Audire & absolvere pænitentes, est
 ‘ actus plane heroicus, & mirum quantum Divinæ Majestati acceptus; quia imprimis,
 ‘ hoc in ministerio, magis immediate quam
 ‘ in quovis alio, sacerdos plurimum confert ad
 ‘ reducendas & reconciliandas animas suo creatori, deinde, quia hic quodam modo speciali
 ‘ cuncta misericordiæ opera, tum corporalis,
 ‘ tum spiritualis optime exercet: Hic ignorantem docet, aberrantem, in via dirigit;
 ‘ offensas remittit, mœrentem & contritum
 ‘ consolatur, dubitanti salubria impertit consilia; pro periclitantis salute Deum efficaciter
 ‘ citer

' citer deprecatur. Hic duræ servituti man-
 ' cipatum redimit, vinctum peccatorum cate-
 ' nis exsolvit, nudum convestit stolâ gratiæ, e-
 ' genum & languidum cibo potuque spiritua-
 ' li, pro ut cuique fert stomachus & necessitas,
 ' pascit ac reficit ; unde persuasum habeo fo-
 ' re, ut Deus confessorio bono & frugi, miseri-
 ' cordiam retribuat. *Beati misericordes, quo-*
 ' *niam ipsi misericordiam consequuntur.* Matth.
 ' V. 7. Certe iudicio meo, porrigi vix potest
 ' eleemosyna, quæ isti valore & pretio æqui-
 ' valeat. Habet in hoc fructuoso exercitio
 ' Confessorius, ubi se ipsum & multas refrac-
 ' tariæ carnis oblectationes egregiè vincere
 ' possit. Denique confessorij tribunal applausus
 ' non habet, quibus Concionatoris Cathedra
 ' sæpe circumsonat. *p. 6. a n. 17."*

39. Induat proinde bonus Parochus affec-
 tum veri Patris in pœnitentes, tanquam in cha-
 rissimos filios, & magno ardore charitatis re-
 novet in se desiderium salutis animarum
 & Divini honoris ; nam ex sententia
 S. Augustini, nihil sic probat spiritualem
 virum, quam peccati alieni tractatio ; certe
 hic paternus affectus, erga Pœnitentem,
 leniet tædium, molestiam ac laborem, quibus
 Confessorij peccatis vexari solent ; ac faciet, ut
 hilari vultu, serenâ facie, verbis blandis pœni-
 tentem excipiat, quod valdè excitabit peccato-
 rem ad arcana cordis manifestanda, illiusque

amorem conciliabit; unde fiet, quod promti-
ùs illius consilia & jussa exequetur.

40. Antequam incipiat audire, Imploret
gratiam spiritus sancti, formetque intentionem
absolvendi; si pœnitentem non noverit, con-
etur intelligere, quando ultimò sit confessus,
nam id multum juvat ad directionem, & in-
telligendum statum conscientiae: ordinariè au-
tem, non inquirat in ejus nomen, vel quis sit,
nisi hoc necessè sit ad intelligendam speciem
alicujus peccati, quod confitetur.

41. Si Pœnitens afferat aliquid enorme,
Confessarius caveat, né ulla det signa admira-
tionis vel indignationis; sic enim deterret
a detegendis reliquis: Increpationem verò du-
riorem, si quâ sit opus, aliquando differat ad
finem confessionis. Caveat etiam signa manu-
um vel pedum, aliosque motus corporis; nam
circumstantes colligere, aut saltem suspicari
possunt ad talia signa, dici graviora delicta,
sicque frangitur sigillum.

42. Etsi Pœnitentem per se confitentem pec-
cata, quorum post idoneum examen expedi-
tam habet memoriam, melius est non interpel-
lare, juvat tamen aliquando brevibus & selec-
tis verbis excitare ad dolorem in gravioribus
peccatis, maximè cum quis non videtur mag-
no cum affectu doloris confiteri.

43. Vix decet, imò forte dedecet, pœni-
tentem appellare verbis illis honorificis, quæ in-
venit sæcularis vanitas, sed compellendus ijs
potius,

potius quæ servato decore & Confessarij loquentis auctoritatem significant, & pœnitentis affectum, humilitatemque foveant & augeant. Quando pœnitens aliquid omittit, quod necessarió addi debet, si ex scripto confiteatur, Confessarius statim interroget, né postea memoriâ excidat ; tum enim non est periculum eum turbandi : Si autem de memoriâ confiteatur, putetque confessarius se posse postea recordari, mente retineat circa quod peccatum fit, & expectet usque ad finem, nè interrumpendo, confundat memoriam pœnitentis.

44. In actuali confessione, nè misceat, neque permittat misceri, sermones de rebus non necessarijs ad sacramentum ; sed eas differat, donec data sit absolutio, ne permisceantur sacra non sacris. si superflua narret pœnitens, eaque ad confessionem non pertinentia, v. g. historias inutiles, domesticas querelas, vel negotia, &c. Eum confessarius abrumpat dicendo, opus non esse enarrare illas circumstantias : Quandoque etiam sermonem alió diverstat, petendo an non hoc vel illud aliud peccatum admiserit. Si incipiat Pœnitens aliorum peccata detegere, statim moneat Confessarius, ut de alijs taceat, ne detrahat ; & pro se confiteatur. Si minus crassè & minus pudicè quædam peccata explicet, doceatur honestius ea eloqui, ne aliâ vice sibi & confessario faciat scandalum. Cavendum in primis est Confessario, ne nimis citó deproperet confessiones, maxime

ime sollicitus, ut multos audiat. unde sapienter Gerson p. 2. num. 32. *de arte audiendi Confess.* *Confil.* 3. *eligibilius est paucos audire complete, quam multos imperfecte Mallem namque si Curatus essem, multorum differe confessiones post pascha etiam ubi quidam non redirent, quam quod cæcus cæcos seducerem, dum pro vere absolutis, ipsi non recte absoluti se gererent & S. Xaverius, monebat Confessarios, ut præoptarent confessiones paucas rite factas audire, quam multas temere properatas. Tursellin. in vita lib. 6. cap.*

17. Materia necessaria confessionis sunt omnia mortalia post baptismum commissa & nunquam directè subjecta absolutioni ; sic enim docet Concil. Lateranense sub Innoc. III. cap. *omnis utriusque sexus*, his verbis : *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur.* Similiter Concil. Florent. in Decreto Eugenij IV. ad Armenos, explicans partes sacramenti pœnitentiæ, ait
 ‘ pars secunda est oris Confessio, ad quam
 ‘ pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum
 ‘ memoriam habeat, suo sacerdoti confiteatur integraliter.’

45. Similiter Trid. [*Sess.* 14. *de pœnit. cap.* 5.]
 “ dicit institutam esse a Domino integram peccatorum confessionem, & omnibus post baptismum lapsis, jure Divino necessariam esse. Et subdit : ex his colligitur, oportere a pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post
 Diligentem

Diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiamsi occultissima illa sint. addit, cum universa peccata mortalia, etiam cogitationis, homines iræ filios & inimicos Dei reddant, necessum est, omnium etiam veniam cum apertâ & verecundâ confessione a Deo quærere, Idem sæpius repetit eodem capite, & postea sic definit *can. 7.* si quis dixerit in sacramento pœnitentiæ, ad remissionem peccatorum, necessarium non esse jure divino confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ sunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant, &c. Anathema sit."

46. Accedit communis Ecclesiæ traditio, ut ostendit Bellarm. *l. 3. a cap. 6.* Item consensus sanctorum Patrum apud Eundem. *cap. 2.* Item praxis fidelium agnoscens mortalia omnia tanquam materiam hic necessarió explicandam. Ratio autem a priori est, voluntas Christi, nobis manifestata per relata concilia & per universalem Ecclesiæ sensum ac consuetudinem.

47. Peccata mortalia etiam inculpabiliter omissa, seu oblita, sunt materia necessaria confessionis, uti constat ex propositione *II.* ab Alexandro VII. damnata, manetque obligatio ut ea directe subjiciantur absolutioni. Ex verbis relatorum Conciliorum manifestum est, gravem obligationem esse confitendi integre
omnia

omnia & singula mortalia ; nam verba Conciliorum sunt præceptiva, vel declarativa præcepti, & materia est gravis, sive spectetur difficultas confitendi, quæ secundum se est gravissima, sive utilitas & finis, ad quem talis confessio ordinatur, qui est remissio peccati mortalis per istud medium intentum a Deo.

48. Ad hanc integritatem, spectat explicare omnia mortalia secundum numerum, secundum speciem, & secundum omnes circumstantias mutantes speciem malitiæ mortalis. Est de fide ex Trid. supra, nam qui omittit vel numerum, vel speciem aliquam, vel circumstantiam, quæ mutat speciem, ille non confitetur omnia & singula mortalia : Ergo. Debet autem exprimi numerus pro ut nunc in conscientia agnoscitur, hinc sciens se ter blasphemasse, v. g. malè confitetur dicendo, acuso me quod ter circiter blasphemaverim, sic enim non dicit numerum pro ut in conscientia habet.

49. Paucos hactenus reperi, ait Gerson *loc cit. n. 32.* qui perfecte unquam & integrè confessi fuerint, causâ existente in multis, vel in negligentia vel ignorantia confessariorum. Hinc ut saltem ignorantia illa quadantenus depellatur, paulo fusius hic agendum erit de obligatione Confessarij respective ad Pœnitentes

50. Confessarius habet quadruplex munus. 1. est minister vices gerens Christi. 2. est Iudex. 3. est medicus. 4. est Doctor. Quæ omnia

nia constant ex Trid. *Sess. 14. de pœnit. cap. 5. 6, & 7.* In hoc quadruplici munere fundantur omnes obligationes Confessarij; & qui munus aliquid in se suscipit, obligatur ejus partes implere. Hinc quia Confessarius est 1. minister vices Christi gerens, & immediate concurrens ad gratiam, debet sollicitè, fideliter, reverenter & digne ministrare hoc sacramentum. 2. Quia est Judex, debet providere, ut confessio fiat rectè ac præsertim integrè. Item, tenetur scire quænam peccata sint mortalia, quænam venialia, quandonam specie & numero distinguantur. Item, dare vel negare absolutionem, prout pœnitens fuerit dispositus. Item injungere satisfactionem proportionatam. 3. Quia est medicus, debet scire & suggerere media apta pro cavendis peccatis, præscribere pœnitentias medicinales, dehortari a periculis relapsuum, &c.

51. Certè inquit S. Thom. *Opusculo 65. de cautela in Confess.* " Cum videamus medicos corporum quotidie & legere libros phisicos & medicinales corporum, in quibus docentur curare corpora moritura, magnæ stultitiæ est, non legere libros sanctorum medicinales animarum, in quibus docemur curare animas in æternum victuras; majus est damnum unius animæ, quam inenarrabilem corporum." 4. Quia est *Doctor*, debet instruere in rebus ad animam pertinentibus.

52. Antè omnia, tenentur Confessarij omnes,

nes, accuratissimè scire, in primis quomodo ex proprijs motivis, eliciendi sunt actus fidei, spei, charitatis, attritionis & contritionis ; debent enim sæpissimè præire in illos actus. Ex multis sacræ scripturæ locis constat, actus fidei & spei necessariò requiri ad justificationem ; *in eo quem pœnitet*, inquit Cathechismus Rom. *fides pœnitentiam accedat necesse est.* [S. Ambr. de pœn. l. 1. c. 1.] nemo potest benè agere pœnitentiam, nisi qui speraverit indulgentiam.

53. Horum actuum defectu, multas Confessiones esse invalidas certissimum est ; quia multi accedunt, qui nihil sciunt de motivis fidei & spei, & cum specialitèr debeant Pœnitentes credere remissionem suorum peccatorum fieri ex meritis Christi, ideoque ex eisdem meritis, eandem sperare, sequitur, quod Confessarij teneantur disponere pœnitentes ad absolutionem ritè accipiendam, proponendo illis actus fidei, spei, charitatis, &c.

54. Quamvis adulti ordinare præsumi possint habere dolorem de peccatis, tamen expedit, ut Confessarius plerosque excitet ad dolorem & propositum, suggestis pro utraque motivis, secundum capacitatem pœnitentium : Et quia non omnes eisdem motivis moventur, debet confessarius omnis generis motiva in promptu habere, & prout visum fuerit opportunum, jam hoc, jam illud proponere.

55. Homines benè educati & frequenter confitentes prudenter supponuntur scire ea quæ
ad

ad salutem sunt necessaria necessitate mediij; ubi tamen esset prudens ratio dubitandi teneretur Confessarius illa docere, præsertim, quæ ad fidem & spem pertinent; quia sine illis, dolor non est supernaturalis, nec sufficiens ad justificationem.

§6. Omnes Christi fideles, postquam ad annos discretionis pervenerint, sub mortali & necessitate mediij, tenentur explicitè scire & credere quinque: 1. Deum esse, 2. esse justum remuneratorem dantem præmia justis, & supplicia malis. 3. esse trinum & unum, & sic credere mysterium SSmæ. Trinitatis, quod consistit in unitate naturæ Divinæ & Trinitate personarum. 4. Mysterium Incarnationis. 5. Mysterium Redemptionis, nempe, Christum esse mortuum pro nobis (& qui resurrexit) & esse verum Deum & hominem in unitate Personæ verbi divini. Sine horum actuali fide, nullus salvari potest, aut sacramentaliter absolvi quantumvis laboret mysteriorum fidei ignorantia, ut patet ex propositione 64. ab Innoc. XI. Damnata.

§7. Notandum hic, magnam in primis requiri patientiam & benignitatem in Confessario puerorum, Rusticorum & etiam mulierum, ut audiat nugas, quæ solent ab ipsis admisceri in ipsa confessione: Ut expiscatur veritatem eorum quæ declarant, modo fatentes, modo negantes: Ut finat protrahi confessionem ad diffusos discursus, quæ verbis valde compendiosis

posset peragi : Ut insurgentium scrupulorum
nubes dejiciat, ut pusillanimes, in spem salutis
æternæ erigat : Ut remissionem injuriarum a-
nimo tenaciùs inhærentium suadeat : Ut in-
ducat ad fugam occasionum proximarum :
Ut denique sustineat mulierum levitatem, in-
scitiam ac inconstantiam.

58. Quia mulierum mentio facta est, sit
Confessarius prudens in audiendis illarum con-
fessionibus, ita ut, longiorem moram non tra-
hat, quam spiritualis illarum necessitas postu-
let, nam mora non potest esse sine damno, vel
saltem sine periculo, quoniam tempus perdi-
tur inutiliter, dum in rebus otiosis immoratur,
nempe, in rebus familiaribus illarum perqui-
rendis, quæ ad ipsum non spectant. Inest
etiam non leve periculum, quia in hujusmodi
mora non necessaria, Dæmon pudicitiae insidi-
as struit, quatenus audacia quæ in sexu fragili
latitat, familiaritate se prodit ; & prunæ quæ
in pectore latent, halitu sermonis accenduntur,
& incendium aliquando excitant inextinguibile.

59. Quam cautissimus debeat esse confessa-
rius in conversatione cum mulieribus, discet
secure, legendo Epistolam S. Hieronimi ad
Nepotianum ; & similia quæ habet S. August.
*tom. 8. in Psalm. 50. & tom. 10. serm. 250. de
tempore. Raynaudus. tom. 12. opusc. 1. in præf.
n. 6. refert dixisse Franciscum seraphicum, ob-
quorundam e suis familiaritatem nimiam cum
Clarissis : timeo fratres, ne Deus abstulerit nobis*

uxores,

uxores, & diabolus dederit nobis sorores. Propter ista pericula, societas Jesu in regula 16. sacerdotum sic habet: *in audiendis confessionibus, præsertim fæminarum, severos potius se quam familiares exhibeant: in universum tamen paterna quædam & spiritualis gravitas eis eluceat.*

60. Sylvius in notis ad *cap. 22. Instruct. Pastor. S. Car.* Borom. ait “ Cavendum est uni-
 ‘ cuique præsertim sacerdoti, ne sub specie ne-
 ‘ cessitatis, consilij vel auxiliij, nimiam familia-
 ‘ ritatem contrahat cum quantumcunque devota
 ‘ muliere, contingit enim, ut ubi videtur esse
 ‘ charitas, ibi verè sit odiosa cupiditas . . .
 ‘ Quatuor sunt potissima quæ sacerdotes quos-
 ‘ dam reddunt ingloriosos ac inutiles (utinam
 ‘ non noxios) pocula, mulieres, præsumptio,
 ‘ & eorum, quæ didicisse se putant, usus indis-
 ‘ cretus. videri potest Raynaudus *tom. 12. de*
 ‘ sobria conversatione cum mulieribus. & sin-
 ‘ gulariter, Hadrianus Lyreus apophtegmati-
 ‘ cum. S. Ignatij apophtegmate 3. ”

61. Pessimè agunt illi Confessarij, qui co-
 gunt Pænitentes, ut sibi tantum confiteantur;
 quique scientes aliquam sibi confiteri solitam,
 alteri sacerdoti esse confessam, verbis, gestu,
 nutu, vel vultu ostendunt id sibi displicere.

62. De his rectè dicit. Raynaudus. p. 9. n.
 35. “ Ad invidiam, perindè ac sponsi concupis-
 cunt quas semel rexerunt animas, & ut a-
 pud alios peccata exonerent graviter ferunt ac
 videntur insanire; quæ est indignissima, quàm
 mitissime dicam, agendi ratio. 62.

63. Meritò regula 20. sacerdotum in Societate Jesu dicit, *si quis uni confiteri solitus ab eodem alium Confessarium adeundi facultatem petierit, vel ea non petita adierit, id sibi gratum esse Confessarius benigne ostendat.* Et monent A. A. communiter Confessarios non debere ita arctare pœnitentes, quia quamvis sit valdè expediens semper uni confiteri, tamen relinquenda est libertas, nè detur occasio sacrilegijs, cum infirmos pœnitentes sæpe pudeat aliquid fateri apud ordinarium suum Confessarium, nè innocentiae nomen apud ipsum perdant: Ideoque etiam Trid. *Sess. 25. de Regul. cap. 10.* statuit, ut monialibus, præter ordinarium confessarium, bis aut ter in anno, concedatur extraordinarius, quo expedit eas uti. uti consulunt D. D. & sancti PP. fere omnes.

64. Sæpe etiam sunt Pœnitentes, qui quibusdam devotiunculis addicti sunt. & simul hærent in vitijs: Cornel. a Lapide in c. 34. *Eccl. v. 28.* ait, alij peculiare devotiones sibi inducunt, v. g. die sabbati jejunant, rosarium recitant, officium legunt in honorem B. Virginis & interim in gravibus sceleribus persistunt, persuasi neminem posse perire & damnari qui colat B. Virginem, eo quod ipsa sit mater misericordiae: Quæ omnia diabolus eis astutè suggerit, ut per hosce errores & illusiones eos pertrahat in Gehennam. Itaque sollicite edocendi sunt, ista quidem bona esse, sed nihil profutura sine studio gratiae Dei semper conservandæ.

65. Meritò viri prudentes gravissimam in puerorum confessionibus audiendis, difficultatem apprehendunt ; longe enim facilius est expedire adultos, quam pueros, quia sæpissime dubium est in pueris, an & quomodo re ipsa peccarint ; an habeant actus ad absolutionem requisitos ; expedit tamen illos, quamvis necdum absolutionis capaces audire, ut sic instruantur & affuescant ; ideoque utilissime laborat confessorius, si jam paulò capaciores doceat, quomodo debeant confiteri, mane surgere, vesperi decumbere, conscientiam examinare circa cogitationes, verba & opera.

66. Confessorius inculcet pueris horrorem peccati, quia nempe reddit animam turpem & deformem instar dæmonis ; gratia verò reddit speciosam instar angeli : Præterea ingerat timorem Dei, qui instar solis ubique presens est, & videt omnes malas cogitationes ; & peccata mortalia vult igne æterno punire : e contra, pios & probos amat sicuti filios, dat ipsis bona in hac vita, & postea in cælo æternam gloriam.

67. Cautè procedendum cum pueris & juvenibus, quæ enim, vident, vel audiunt, observant diu, narrant alijs, de his ipsimet postea prudentiores judicant : Major cura habenda est, ut satisfiat iudicio, quod habebunt, quam quod nunc habent, nec plus eis dicendum, quam pati possis resciri ab alijs. Etiam eis invitis ingerenda sunt pia documenta & monita,
sunt

sunt enim semina, quæ si non jam, postea fructum dare poterunt.

68. De rusticis & rudibus, eadem observanda sunt, quæ de pueris, nam sæpe sunt æque vel magis ignorantes, & etiam simili modo poterunt ad dolorem disponi.

69. Plura quæ facere debet prudens Confessarius proponuntur in sequentibus; & universim hoc dici potest, quod teneatur scire adhibere speciales industrias, ac modos agendi cum diversis pœnitentibus, prout horum dispositio & necessitas postulabit; id enim spectat ad executionem muneris, cujus obligationem Confessarius in se suscipit.

70. Tenetur confessarius aliquando interrogare pœnitentem, uti constat ex cap. *omnis 12. de pœnit. & remiss.* ubi dicitur: *Sacerdos sit discretus, &c. diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati.* monet autem Raynaudus, non debere confessarium adeo emungere pœnitentem, ut eliciat sanguinem, attamen teneri interrogando juvare ut integram faciat confessionem.

71. Discrete, inquit textus, interrogandum, non quidquid possibile, sed quod probabile est pœnitentem fecisse. hinc interrogandum convenienter ad cujusque statum, sexum ætatem, naturam, negociationem, &c. adeoque minus interrogandus æger, quam sanus, ne nimium fatigetur: Magis rusticus, quam civis, quia rudiores minus sciunt confiteri:
Magis,

Magis, qui a longo, quam qui a parvo tempore est confessus, aut qui plura, quam qui pauciora solet afferre, quia hic facilius recordatur. ordinarie interrogari potest pœnitens rudior, 1. quando ultimo sit confessus. 2. an nihil omiserit in prioribus confessionibus. 3. An pœnitentiam expleverit; an vivat in odio, occasione peccandi, retentione alienorum.

72. Et universim reflectere debet Confessarius, in quovis fermè peccato peccari posse octo modis, qui speciem diversam habent. 1. Cogitatione morosa, se delectando in illo. 2. Desiderio illud committendi, saltem si potuisset, vel ausus fuisset. 3. Actu ipso committendo. 4. Verbis, vel alijs signis, dando occasionem scandali circa tale peccatum. 5. Positive inducendo alium ad peccatum. 6. Cooperando. 7. Non impediendo cum posset. 8. Approbando seu laudando factum ab alio.

73. Confessarius tenetur sequi eas sententias, quæ sunt imprimis pro valore sacramenti. constat ex propositione. 1. Damnata ab Innoc. XI. deinde, quæ sunt pro maiore utilitate pœnitentis; agit enim vices Christi, qui hoc sacramentum instituit, eo fine, ut prosit pœnitentibus. Præterea, si posset, debet sequi tutiores, nam velle sine gravi & iusta causa se aut pœnitentem exponere periculo erroris, quantumvis materialis, esset imprudentia; unde si pœnitens ostendat se paratum, ad sequen-

E
dum

dum id, quod est probabilius, vel tutius, tenetur Confessarius per se loquendo, eum dirigere secundum opiniones probabiliiores & tutiores.

74. Non potest universaliter determinari utraque opiniones, benignæ, an rigidæ, hic & nunc fructuosius teneantur; sed attendendum est ad circumstantias: Prudentia enim dicat, ut utar probabili & minus rigidâ, ubi rigidior non videtur profutura; è contra, ut utar rigidâ, ubi sine incommodo fieri potest. In praxi tamen, debet confessarius potius esse benignus, quam rigidus cum pœnitentibus, juxta monitum apostoli ad Galatas supra n. 1. relatum. Sapientissimi viri, quos refert Francol. *de Discipl. pœn.* l. 3. inter quos S. Anthon. de Padua. S. Raym. de Pennaf. S. Thom. Scottus & alij fuerunt benignissimi. similiter S. Greg. Naz. hortatur sacerdotem ut cum pœnitentibus, leniter & humanè agat. *orat.* 26.

75. Ille igitur est absolute bonus Confessarius & recte implet munus suum, qui pœnitentem benignè excipit, patienter audit, prudenter instruit, suaviter arguit prout tempus & necessitas exigit; quandoque timore concutit, semper spe erigit, continuo amore virtutis accendit.

76. Rigoristæ sunt, 1. qui sequuntur doctrinas, alias ab Ecclesia ob nimium rigorem reprobatae, quales sunt multæ Bayanae & pleræque ab Alexandro VII. damnatae. 2. qui sequuntur doctrinas, quamvis forte necdum expresse

expresse damnatas, attamen indiscretas, vel humanæ infirmitati non accomodatas.

77. Laxi sunt 1. qui sequuntur doctrinas ab Ecclesia ideo reprobata, quia nimium favent libertati humanæ, quales sunt propositiones plurimæ ob eodem Alexandro VII. & Innoc. XI. Damnatae. v. g. hæc. *peccata in confessione oblita, non tenemur in sequenti confessione exprimere. Comedere ob solam voluptatem, non est peccatum.* 2. qui sequuntur doctrinas faventes libertati, contra legem Dei vel Ecclesiæ, non nixas gravibus motivis ab Autoritate vel ratione petitis, qualis est: *Monachi cantantes in choro non tenentur ad jejunium.*

78. Benigni sunt, qui ex gravibus motivis ab autoritate & ratione petitis, sequuntur doctrinas faventes libertati humanæ; quales sunt, licitum est extra materias sacramentorum sequi opinionem minus probabilem & minus tutam: Attritio sufficit cum sacramento. Qui aliquid fecit sine plenâ advertentiâ ad malitiam mortalem, non peccavit mortaliter.

79. Jansenistæ sunt. 1. qui defendunt aliquam ex quinque propositionibus in Jansenio damnatis. 2. qui defendunt, propositiones illas, non contineri in libro, qui dicitur *Agustinus Jansenij.* 3. qui sincere ex animo, & absque distinctione juris & facti, nolunt subscribere formulario ab Alexandro VII. & Innoc. XI. præscripto. Ex dictis colligendum 1. Jansenistas communiter esse rigoristas; sed non

semper ē contra ; unde reprehendendi sunt illi, qui quem audiunt esse rigidum, statim vocant Jansenistam. 2. Eos immeritò dici Rigoristas, qui in administrandis sacramentis, quantum possunt, tutiora & pœnitentibus utiliora sequuntur, quamvis difficiliora sint : Id enim reprehendendum non est. Unde sicuti est dicacitas popularis eos vocare scrupulolos, qui conantur exactè & perfectè vivere, ita dicacitas maligna est, eos vocare Jansenistas, aut Rigoristas, qui meliora & securiora suadent, dummodò discrete fiat, & sacramenta per hoc non reddantur fidelibus odiosa. 3. aliquem posse esse Rigoristam in uno, & laxum in altero. Dicendus autem erit simpliciter talis ab illo, quod plerumque & plurimùm sequitur.

80. Confessarius debet esse potius benignus, quam rigidus in injungendis pœnitentijs ; id enim meritiò suaserunt plures antiqui Patres, ac viri sapientissimi. S. Chrisostomus *l. 2. de sacerd. 2. dialog. 2. ait* : “ Equidem complures recensere possim, quos constat in extrema mala adactos, non ob aliud, nisi quod digna ab ijs pœna, & quæ peccatis par esset exigeretur ; neque enim temerè ad delictorum modum oportet & multam ipsam adhibere, sed tanquam conjecturis quibusdam explorandus est delinquentium animus, ne quâ fiat, ut dum consuere vis quod interruptum est, scissuram deteriorem facias, ac dum eum qui lapsus est, erigere atque emendare studes, casus ipse major

major per te reddatur : Nam qui infirmi sunt ac remissi, & magna ex parte mundi hujus delicijs illecebrisque illaqueati, quique a generis claritate, a potentia & opibus habere se credunt unde animos magnopere tollant ; ij, si sensim ac paulatim peccatorum correctionem adhibeas, possunt utique, si non penitus, attamen parte aliquâ eximere se atque liberare malis peccatisque quibus occupantur, quos si justâ statim animadversione emendes, fiet, ut minori etiam illa correctione, quam sustinere poterunt, prives. ”

81. S. Bernardus *serm. 3. de S. Andrea*, dicit Confessarium debere esse instructum scientiâ, ut sciat quid injungat, cui parcat, quando parcere debeat. & *infra*, habeat in voluntate compati & liberare eum, & nitatur aliquid detrahere severitati, imitans dulcedinem Domini sui.

82. S. Franciscus Salesius in *Instruct. Confess. c. 8.* docet benignum debere esse confessarium, qui condescendat infirmitati pœnitentis, si gravem pœnitentiam nolit admittere. Sit sacerdos, inquit. S. Thomas *opusc. 65. c. 4.*

• Ita cautus, ut non imponat pœnitentiam ita
• gravem & austeram pœnitenti, ut pœnitens
• totum dimittat.... sed nec ita levem im-
• ponat, ut peccator contemnat peccatum...
• faciat temperamentum ex misericordia &
• severitate, ut pœnitentia non sit nimis disso-
• luta, nec nimis rigida. tamen tutius est im-
• ponere

* ponere minorem debito, quam maiorem;
 * quia melius excusamur apud Deum propter
 * multam misericordiam, quam per nimiam se-
 * veritatem; quia talis defectus in purgatorio
 * supplebitur.

83. Author operis imperfecti homil. 43.
 in *Matth.* uti refertur in Decreto Gratiani
causa 26. q. 7. c. 12. ait, "et si erramus modi-
 cam penitentiam imponentes, nonne melius est
 propter misericordiam rationem reddere, quam
 propter crudelitatem . . . Si Deus benignus
 est, ut quid sacerdos ejus austerus est? Vis
 apparere sanctus, circa tuam vitam esto auste-
 rus, circa alienam autem benignus, &c."

84. S. Bernardinus de confess. ait: potius
 imponat unum *Pater noster*, vel quod semel
 de septimanâ vadat ad Ecclesiam, vel aliquid
 levius: rationem dat Cathéchismus Rom. quia
 si dimittantur sine absolutione, summopore
 sacerdotibus timendum est, ne semel dimissi
 amplius non redeant. Gerson. *p. 2. opsc. in reg.*
mor. ait, tutius est cum parva penitentia,
 que sponte suscipitur, & verosimiliter adim-
 pletur, ducere confessos ad purgatorium, quam
 cum magnâ non implendâ præcipitare in
 infernum. Petrus Blesensis l. de penit. & sa-
 tisf. ait, quantô frater est infirmior, tanto ei in-
 dulgentior & mansuetior esse debes. Infir-
 mior quidem filius, tenerius à matre diligi-
 tur. S. Thomas de Villa nova *seria. 6. post Do-*
mini conloquere ait, sic rigorem penitentiae
 temperato

perato, ut neque levitas delicti contemptum, nec gravitas omittendi periculum creet, &c.

85. Utiliores universim sunt illæ pænitentia, quæ sunt magis accomodatæ ad hunc vel illum pænitentem discretè affligendum & efficaciter emendandum. hinc vix prodest longæ orationes imponere illis, qui vix habent tempus orandi, aut aliunde obligati sunt ad multum orandum aut se acculant, de omissis sæpe longis orationibus pro pænitentia injunctis. Magis conducunt pauca opera cum fervore & in gratiâ facta, quam multa tepide, & in statu peccati mortalis: Itaque, talibus injungendæ sunt aliæ pænitentia parvæ, & efficaces, v. g. ut certâ die aut certis festis, confiteantur & communicent; ut de mysterio, ad quod maxime afficiuntur, vel de materia, quæ maxime terrentur, per aliquod tempus quotidie meditentur aliquid.

86. Ut librum aliquem legant efficacem pro suggerendis motivis ad hoc vel illud faciendum, aut emendandum: Ut usque ad proximam confessionem, mane proponant cavere, hoc vel illud peccatum; vespere autem examen instituunt, & si in eo deliquerint, conterantur; si non, proponant, in crastinum similiter cavere, petens ad id gratiam Dei: Ut vespere lecto incumbentes, cogitent se aliquando mortuos, & e lecto non resurrecturos: Mane evigilantes, omnium primo cogitent se aliquando a morte evocandos ad judicium, & de tota vita reddituros rationem.

88. Ut usque ad proximam confessionem, quoties hanc vel illam tentationem sentient, cogitent Deum sibi præsentem, qui iudicabit, & severe puniet, si labantur : Ut quoties lapsi fuerint, statim certam aliquam pœnam subeant, aut intra diem a lapsu confiteantur, &c.

89. Eleemosyna est divitibus, avaris & iniustis, efficacissimum opus satisfactionis ; quia pecunia est illis, quodammodo sanguis & anima affectûs inordinati : Cavere tamen debet confessarius, ne eleemosynas velit sibi, vel suis applicari ; contra peccata carnis, ebrietatis, gulæ, valent macerationes corporis, per jejunia, cilicia, castigationes, subtractiones commoditatum ; sic enim igni ligna subtrahuntur : Contra peccata odij, invidiæ, iracundiæ, maxime valent opera humiliationis, aut charitatis erga proximum, a quo, est quasi naturalis averfio.

90. Denique cùm omnia peccata ex amore proprio, vel nimio appetitu delectationum suarum nascantur, generale & utile remedium est, ut qui commisit illicita in aliqua materiâ, in eadem etiam a licitis abstineat.

91. Opus cæteris paribus, est tanto magis satisfactorium, quantò magis est meritorium : Nam etiam meremur aliquam remissionem pœnæ ; hinc, cum actus fidei, spei charitatis, sint maxime meritorij & plurimum conferant ad emendationem vitæ, utilissimè pœnitentibus injungentur, recitandi ex certis formulis.

91. Monet S. Salesius non expedire dare pœnitentias conflatas ex diversis rebus ; v. g. ut varias orationes recitet, tum jejundet, tum se flagellet, &c. eo quod pœnitens facile eorum obliviscatur aut peragat sine fervore.

92. Raynaudus ait, pars longè maxima pœnitentiæ, est increpatio, quam confessarius adhibet post audita peccata, perfundens pœnitentem utili rubore, & optabili confusione ea quippè confusio, est admodum onerosa pœnitenti, qui non potest tergiversari, quia tenetur suamet confessione : imposita igitur a Confessario, si a pœnitente accipiatur patienter, habet rationem satisfactionis maximè efficacis ad abstergendum reatum pœnæ, etiam ex opere operato, si persolvatur post absolutionem.

93. Videndum tamen ut increpatio sit justa, quando nempe cadit in gravia delicta, imò etiam cum gravibus peccatoribus, increpatio debet esse prudens & absque convitio.

94. Cavendum, né pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, imponatur pœnitentia publica. Pro regula certa & documento salubri teneatur, inquit Gerson, ut nunquam pro peccato occulto vel secreto, pœnitentia publica pœnitentibus injungatur.

95. 5. Hæc omnia latius proponit, & inculcat S. Carolus Borromæus in institutionibus, pro sacramento pœnitentiæ ; quæ habentur in actis Ecclesiæ Mediolanensis pag. 433. ad hæc confessarius, ad instar medici spiritualis, ita sua spiritualia pharmaca præscribere debet, ut ostendat,

dat, se illa unicé ad ipsius ægri salutem procurandam præscribere, nihilque se in eorum præscriptione lucri quærere. Hac de re, ita loquitur S. Carolus in Instructionibus Confessariorum p. 2. c. 8. ut liberior sit Confessarius, in exequendo officio, quod illi cum pœnitente est, majoreque apud eundum in authoritate habeatur, in decernendis ijs omnibus, quæ ad pœnitentis salutem referuntur, non solum fugiet studiosè avaritiam, sed etiam omnem ejus, vel minimam suspicionem.

96. Deinde pro fugiendâ omni specie lucri, nominatim in pœnitentijs injungendis, subjungit: Cum confessarius pœnitenti jubeat, ut Missæ sacrificium faciat uspiam peragi, nec *directe nec oblique* significet, quasi velit ipse celebrare, vel in sua Ecclesia aut monasterio curare celebrari.

97. Ex dictis constat, cavendum excessum in alterutram partem, & pœnitentiam injungendam esse, quæ sit proportionata peccatis, non absoluté, sed spectatâ simul pœnitentis dispositione, facultate, utilitate; hoc enim spectare debet confessarius, ut néque nimîa indulgentiâ peccatis conniveat, nequè nimio rigore peccatores absterreat, neque per desperationis præcipitia impellat; nequè ad vitæ dissolutionem fræna relaxet: Sicuti enim, inquit Petrus Blessensis supra, confitenti necessaria est humilis & sincera devotio, sic sacerdoti necessaria est, & circumspecta discretio; bonus Samaritanus oleum effundet & vinum. Legatur attentè Trid. Sess. 14. de pœnit. cap. 8. 98.

98. Sanctissimus D. N. Benedictus XIV. in Bulla, quæ incipit, *sacramentum pœnitentiæ*, anno 1741. editâ declaravit, & declarando statuit, quod nullus Confessarius quantumvis approbatus, possit complicem in quolibet inhonesto, contra sextum præceptum peccato absolvere, nè quidem tempore Jubilæi; hoc proinde speciale peccatum ob sui gravitatem, non comprehendi sub generali licentia absolvendi a reservatis, in nostris unitis Diœcesibus, neminemque ad istiusmodi casum censi approbâtum declaramus; cum ex mente SSmi. satis planè constet, Confessarijs cunctis subtrac- tam esse ad id omnem jurisdictionem.

99. Episcopi Belgij Bruxellis congregati, in Decreto ad suos 23. Apr. 1697. sapienter monent, ut complicum nomina confessarius non inquirat, nè quidem sub prætextu, quod velit aut possit eis prodesse, non obesse: Nec faciat quicquam, undè vel pœnitens, vel complex aliquod gravamen accipiat; cum ipsum peccatum, & nomen complicis, si per inadvertentiam pœnitens expresserit, cadit sub sigillo, unâ cum peccato pœnitentis.

100. Confessarius potest, & aliquando debet differre absolutionem; caveat tamen a praxi Rigoristarum & Jansenistarum, qui etsi certi sint pœnitentem habere dolorem & propositum, absolutionem tamen differunt ad longum tempus; etiam ad plures annos quandoque differendam docent, & pro hac praxi adducunt varia argumenta.

101. Non negamus utilè esse diu, & multum se ad veram pænitentiam præparare; sed dicimus, non semper negandam esse absoluti-
onem dispositis, quamvis se intra breve tem-
pus disposuerint. Item agnoscimus Confessa-
rios quandoque esse nimis faciles, sed dicimus
Jansenistas esse nimis difficiles: Medium est
tenendum, ut nec indulgentia palpet, nec ri-
gor deterreat.

102. Multa quidem exempla nimix indulgentiæ refert Pædagogus Christianus *tom. 1. p. 2. c. 14.* & Aveugle *serm. 15. pro Dom. 4. post Pascha*, sed Alexander a S. Theresia af-
fert non pauciora luctuosa exempla dilatæ ab-
solutionis. Similia habet Harts, Pastor in
Ranst. *in disquis. Theol. de sigillo. n. 146.*
Leander a Murcia *in disq. l. 2. d. 1. R. 14. n. 3.*
appellat ad suam & aliorum experientiam, con-
testans hanc ordinariam dilationem absolutio-
nis, non esse remedium, sed medium, quo pæ-
nitens in ruinam adigatur, vel odiosa ei redda-
tur confessio.

103. *In dispensandis Dei donis*, inquit S. Leo
epist. 91. non debemus esse difficiles, nec accusan-
tium se lacrimas gemitusque negligere; cum ip-
sam pænitendi affectionem ex Dei credamus inspi-
ratione conceptam.

104. Ut recognoscamus, inquit Harts,
qui ejusmodi rigoris sit fructus, hanc mihi
Pastor doctus, & S. Caroli non mediocris dis-
cipulus retulit historiam: Cum, inquit, casu
obviarem

obviarem rustico Parochiæ N. inter colloquia interrogavi, quomodo valet Pastor vester, & quomodo se gerit in Confessionali? Respondit rusticus, tempus paschale habet usque ad ultra Pentecosten, diebus paschalibus non habet Communicantes sibi confessos quatuordecim: Ego tamen prima vice obtinui absolutionem, verum oportet, ut scias diabolicè mentiri, si cupias absolvi. Rectè sic concludit Carolus ab Assumpt. in *Pentalogo diaphorico cap. 7.* sci-
mus aliquos, qui dilatione absolutionis, à rein-
cidentia, & peccandi consuetudine liberati fuere: Scimus alios qui dilatione absolutionis, à pæ-
nitentia totaliter recesserunt: Unusquisque
igitur secundum lumen sibi datum, pæniti-
entiæ administret sacramentum. S. Aug. S. Th. 3.
p. 9. 80. art. 10. ad 3. aiunt, *faciat unusquisque
quod secundum fidem suam pie credit esse faciendum;
sed ut recte fiat, precibus assiduus est a Deo im-
petrandum.*

105. Confessarius tenetur differre absolutio-
nem, quando advertit, vel se non habere po-
testatem absolvendi a reservatis, quæ pænitens
affert, vel pænitentem non esse satis dispositum,
uti 1. si non sit instructus in illis, quæ scire debet.
2. si prudenter dubitetur de dolore vel propo-
sito, nec necessitas ulla exigat nunc absolvi. 3.
si sit in occasione proximâ peccandi, quam de-
serere non vult. 4. si paratus non sit restituere
cum possit, & debet. Si prudenter præsumi
non possit quod seriò & efficaciter proponant
Pænitentes,

Pœnitentes, illas & similes obligationes suas adimplere, dicit S. Thomas non esse absolvendos. Quod si pœnitens antehac fefellerit, neque nunc appareat speciale motivum credendi, quod moraliter certó sit post hanc vicem adimpleturus, etiam nos dicimus non esse absolvendum.

106. Monet Clemens VIII. in decretis super absolutione à censuris, ut Episcopi paucos casus, eosque tantum, quos ad Christianam disciplinam retinendam, reservandos judicaverint, reservent. Et in declaratione ejusdem Decreti, prohibetur nè sibi superfluè reservent casus Bullæ cænæ, aut alios sedi apostolicæ reservatos : Iterumque monentur de reservandis paucis, iisque atrocibus criminibus, uti refert Filluc. n. 280

107. Nullum casum nobis specialiter reservandum in præsentibus rerum circumstantijs, censemus ; hortamur autem Parochos & Confessarios, ut accurate discant & frequenter legant casus sedi apostolicæ reservatos, a quibus ipsi non possunt absolvere, præterquam in mortis articulo, nisi ad id specialem facultatem debite obtinuerint. Sciant etiam casus omnes, Papæ reservatos, habere Excommunicationem eis annexam, & quod propter eam reserventur.

108. Confitentes & Communicantes e manibus proprii Parochi vel alterius sacerdotis cum Parochi vel Ordinarij licentia, à Dom. 1. quadragesimæ, usque ad ascensionem Domini satisfaciunt præcepto annuæ confessionis, & præcepto

præcepto communionis paschalis. Pœna non confitentis semel in anno intra præscriptum jam tempus, vel non communicantis in paschate est, ut vivus ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens Ecclesiasticâ careat sepultura uti habetur in *cap. omnis utriusque sexus*; neque requiritur, ut neglexerit utrumque præceptum Confessionis & Communionis; sed satis est, si non impleverit utrumque, sive si alterutrum neglexerit. Hæ tamen pœnæ non incurruntur ipso facto, sed sunt ferendæ per superiorem Ecclesiasticum, sententiæ.

CAPUT V.

De Sacramento Extremæ Uctionis,

ubi de Viatico & cura a Parocho erga moribundos habenda, aliquid præmittitur.

PAROCCHUS in primis meminisse debet, non postremas esse muneris sui partes, ægrotantium curam habere. Quare, cum primum noverit, quempiam ex fidelibus curæ suæ commissis, ægrotare, non expectabit, ut ad eum vocetur, sed ultrô ad illum accedat; idque non semel tantum, sed sæpius, quatenus opus fuerit. Horteturque parochianos suos, ut ipsum admoneant, cum aliquem in parochia sua ægrotare contigerit, præcipuè si morbus gravior fuerit. Ægrotos visitans, eâ, quâ sacerdos Domini decet honestate & gravitate se habeat,

ut non ægris solum, sed sibi & domesticis, verbo & exemplo profit ad salutem. Quos indigentes, seu humanis auxilijs destitutos inveniet, illis de suo succurrere debet, si possit ; sin autem, per privatas vel publicas collectas & eleemosynas, illorum necessitatibus succurrendum curabit.

III. Deindè quâ par est prudentiâ & charitate, moribundum ad Confessionem inducat & Confitentem audiat, etiam si velit totius vitæ peccata confiteri ; illud præterea diligenter fervari curabit, ne quis pro corporali salutē aliquid ægroto suadeat, vel adhibeat, quod in detrimentum animæ convertatur.

III. Ubi veró periculum immineat, Parochus monebit ægrotum, né dæmonum astutiâ, neque medicorum pollicitationibus, neque propinquorum aut amicorum blanditijs, se ullo modo decipi sinat, quo minùs ea, quæ ad animæ salutem pertinent, opportunè procuret, & quâ par est devotione & celeritate sancta sacramenta, dum sana mens est, integrique sensus, religiosè suscipiat, citra fallacem illam, ac perniciosam procrastinationem, quæ plurimos ad æterna supplicia perduxit, indiesque, fallente diabolo, perducit.

III. Monebit ut Eleemosynas det, pro facultatum ratione & modo ; ut pro se orationem supplicationemque a Religiosis viris fieri postulet, omniq; ratione curet. Suadebit etiam ut dum integra mens est, rem omnem suam recte

rectè constituat, & testamentum faciat. Legata pia, si aliqua fuerit, præstari quam primum, aut etiam, ipso vivente, monebit ; cum hoc ei plurimum suffragari possit, ad animæ salutem.

112. Hæc in primis monebit : Quæ quamquam semper præstanda sint, tali tamen tempore in primis : Ut si quid alieni habeat, quam primum, si possit, restituat ; aut saltem id præstari per hæredes, & in testamento inseri caveat. Ut si de alicujus famâ detraxerit, curet ei aliqua ratione satisfacere : Ut si quos inimicos habet, illis omnino ignoscat, omnemque simultatem & inimicitias deponat. ut si quem offenderit, læseritvè ut potest satisfaciat. si ab aliquo læsus vel offensus sit, ei ex animo & toto corde ignoscat, offensionemque remittat.

113. Monebit etiam, ut morbo magis etiam ingravescente, Sanctissimum Viaticum, & Extremæ unctionis sacramentum, in tempore petat ; ut dum sensibus integris, & mente viget, piè religiosèque sacramenta accipiat.

114. De modo fructuosè agendi cum ægris, & assistendi moribundis, possunt plura videri apud P. Richardum Arsdekin. *parte 4. de Praxi assistendi ægris, &c.* ubi remedia inducentia ad resignationem, contra nimium mortis horrorem, & incitamenta ad patientiam contra morbi dolores tradit ; agitque de Exercitio fidei, spei, & fiduciæ in Deum : Item de Exercitio amoris in Deum, & perfectæ contri-

tionis ; quæ si diligenter & sæpe perlegerit bonus Parochus, utiliter quidem faciet, & nequaquam laboris impensæ eum pænitebit.

115. Viaticum Sacratissimi Domini nostri Jesu Christi summo studio ac diligentia ægrotantibus, opportuno tempore procurandum est, nè fortè contingat illos tanto bono Parochi incuriâ privatos decedere ; cavendum autem in primis est, nè ad indignos cum aliorum scandalo deferatur ; quales sunt publici usurarii, concubinarij notoriè criminosi, nominatim excommunicati, aut denunciati, nisi sese prius sacrâ confessione purgaverint & publicæ offensionis, prout de jure satisfecerint.

116. Hortetur Parochus infirmum, ut sacram communionem sumat, etiam si graviter non ægrotet, aut mortis periculum non imminet, maximè si festi alicujus celebritas id suadeat ; neque ipse illam ministrare recusabit.

117. Pro viatico autem ministrabit, cum probabile est, quod eam ampliùs sumere non poterit. Quod si æger, sumpto viatico, dies aliquot vixerit, vel periculum mortis evaserit, & communicare voluerit, ejus pio desiderio Parochus non deerit. Potest quidem viaticum brevi morituris, dari non jejunis, vel quando infirmo incommodum esset, absque cibo & potu a mediâ nocte usque mane expectare ; similiter si æger longe distet, & periculose ægrotet, poterit ei non jejuno dari viaticum : Praxis enim docet, jejunium, in occasione viatici non esse tam rigoroſe accipiendum.

118. In eadem infirmitate potest communio sæpius dari, semel tantum per modum viatici, alijs vero vicibus, modo ordinario; & non nisi jejuno.

119. Diligenter curandum est, ne ijs tribuatur, a quibus ob phrenesim, sive ob assiduam tussim, aliumve similem morbum, aliqua indecentia cum injuria tanti sacramenti timeri potest.

120. Mandamus sub pæna gravi arbitrio nostro infligendâ, ut Pixides in quibus hostiæ consecratæ ad ægros deferuntur, sint ad minimum ex argento, & quod nullus deinceps audeat eas in libro, purificatorio, aut vase aliquo indecenti deferre aut retinere. Quilibet curam animarum gerens, habeat suam propriam Pixidem & corporale nitidum, super quod, candelâ ceræ accensâ, collocet pixidem: Præmoneat omnino, ut ægri cubiculum prævie mundetur, & in eo pareatur mensa linteo mundo cooperta, super qua Pixis cum Sanctissimo Sacramento deponatur; & cum domum reversus fuerit, similiter curet Pixidem cum Sanctissimo reponere in loco decenti & obserato, cujus clavis ab ipso solo servari debet.

121. Sacramentum extremæ unctionis fundatur in scripturis *Marci 6.* ubi de apostolis dicitur. *Et exeuntes prædicabant, ut pœnitentiam agerent, demonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos ægros & sanabant.* Materia autem, forma, & effectus hujus sacramenti, distinctius

declarantur Jacobi 5. ' Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & si in peccatis sit, remittentur ei.'

122. Extremo vitæ nostræ tempore, præsidia Divinæ gratiæ, nos eó plura habere convenit, quo & vehementius torquemur metu mortis impendentis, & in periculo etiam majori versamur. Sicut igitur Clementissimus Redemptor noster, divina in alijs sacramentis adjumenta fidelibus, dum in hoc sæculo vivunt, paravit; ita hoc extremæ unctionis sacramento, finem vitæ hujus tanquam firmissimo quodam cælestique præsidio communivit.

123. Parochus igitur pro viribus curet, ut hoc sacramentum ægroto, dum integris est sensibus adhibeatur. Idem cum ad ungendum Infirmum accesserit, diligenter eum consoletur & hortetur, ut bono animo sit; & a curis, ac desiderijs hujus vitæ ad cælestis beatitudinis cogitationem ita erigat, ut abjecto mortis metu, se a Deo in æternam requiem vocari gaudeat.

124. Mensam, prope ægrotantis lectum, parvulam, ubi commodè fieri potest, parari, mappæque candidæ sterni curet; super quâ, vas sit cum bombacio ad abstergendas unctiones, micaque panis ad absterfionem digitorum, & candela ceræ parva: Curet ut toto eo tempore Domestici simul omnes qui adsunt, pro eo Deum pie precentur.

125. Cum perventum fuerit ad locum, ubi jacet infirmus, sacerdos intrans cubiculum dicat, *Pax huic Domui, &c.* deinde deposito olco sacro super mensam, stolaque violacea indutus, ægroto crucem pie deosculandam porrigat; mox in modum crucis eum aqua benedicta, & cubiculum & circumstantes adspargat, dicens: *Asperges, &c.* quod si ægrotus voluerit hic confiteri, illum audiat & absolvat: Deinde pijs verbis illum consoletur, & de hujus sacramenti vi, atque efficacia, si tempus ferat, breviter admoneat, & quantum opus sit, ejus animum confirmet & in spem erigat vitæ æternæ.

126. Habeat Parochus loco nitido & decen-ter ornato, in vase argenteo, sacrum oleum Infirmorum, quod singulis annis, veteri cumbusto, renovandum est, sub peccato gravi: Quia uti antiquo, seu oleo anni præteriti, dum novum haberi potest citra mortale, non posse tenent DDs. omnes. si forte infra annum deficiat, & aliud, illo anno, benedictum, haberi nequeat, potest licite uti antiquo, vel non benedicto, in minori tamen quantitate novo infusa.

127. Si periculum sit, ne infirmus decedat, antequam fiant omnes unctiones, citò ungantur sensus, & forma sic proferatur. *per istas sanctas unctiones, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid per visum, gustum, &c. deliquisti.* Deinde, si adhuc supervivat, repetantur unctiones sigulorum sensuum

suum, & addantur orationes prætermiffæ ; si veró dum inungitur discedat, sacerdos ultra non procedat ; quod si dubitet, an vivat, unctionem prosequatur sub conditione, dicens : *Si vivis, per istam sanctam unctionem, &c.*

128. Pueris habentibus sufficientem rationis usum ad peccandum, non recte negatur extrema unctio, tametsi Eucharistiam nunquam receperint ; cum inde salus ipsorum dependere possit ; in dubio an puer, vel quicumque alius æger, unquam sit usus ratione, ungendus est ; quia hoc sacramentum non est tantum ad peccata & peccati pœnas tollendas, sed etiam ne æger in agone, tentationibus succumbat ; & ut si ita expedit, sanitati restituatur. Item dari debet in omni alio dubio, v. g. an sit in mortali, an adsit periculum mortis, quia in extrema necessitate præsumendum est in favorem hominis, pro quo sacramenta sunt instituta.

129. Dandum est hoc sacramentum morti tantum propinquis, ex morbo, vulnere, partu, vel senectute ; quia hi soli dicuntur Infirmi : Quod si morbo liberati, rursus periclitarentur iterandum est, & quidem in diuturnis morbis, quoties erit periculum novum ; neque unquam expectandum (sub gravi) donec Infirmus sensibus careat.

130. Reus, qui sumpto veneno expectat mortem, inungendus est, ait Averſa, quia venenum reddit illum periculose infirmum. Furiosis, & amentibus, qui habuerunt usum rationis

onis, si absit periculum irreverentiæ dandum est hoc sacramentum, ad quam cavendam, tales ligari posse, notant Gravissimi A. A. Item vulneratis in duello, si post illud supersit tempus pro contritione; quod in dubio est præsumendum.

131. Unctio oculorum, incipat ab oculo dextro, similiter a dextra aure, manu, pede, &c. nec tota forma est enuncianda, priùsqum utrumque membrum sit inunctum; satis autem est unctionem fieri in palpebra oculi, in labijs, &c. renum unctio, in mulieribus, semper omittitur atque etiam in viris, quando commode Infirmus moveri non potest: Manus verò, quæ reliquis infirmis interiùs ungi debent, Presbyteris exteriùs ungantur.

132. Si quis autem sit, aliquo membro mutilatus, pars loco illi proxima, inungatur, eadem verborum forma. Impænitentibus verò, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur, & Excommunicatis & nondum baptizatis, penitus denegetur.

133. Populus dedoceri debet sequentes errores. 1. quod inunctus citius sit moriturus, imò recte notat Card. Bellarminus, causam, cur multi ægri non convalescant esse, quod tam tarde petant extremam unctionem: Hinc Synodus Colon. c. 1. dicit suscipiendam, quando est verisimile mortis periculum propter infirmitatem. 2. quod inunctus, si convalescat peccet,

peccet, si incedat nudis pedibus. hæ & similes aniles fabulæ sunt prorsus rejiciendæ.

134. Si per errorem, sacerdos aliud oleum, quam quod infirmorum est, ad ægrotum unguendum unquam adhibuerit, etiam si Chrismatis, aut catechumenorum sit; ut erratum, emendet, olei sacri, quod proprie infirmorum est, unctionem eidem adhibeat, tumque sacramenti formam sub conditione repetat.

135. Hoc sacramentum ministrari debet extra tempus pestis, contactu immediato manus, uti insinuat Rit. Rom. præscribendo, ut *intincto pollice in oleo sancto in modum crucis inungatur infirmus*: Propterea licet aliqui dicant, se vidisse a viris non indoctis, ministrari mediante virgula lignea, vel argentea, etiam extra tempus pestis, censem tamen, quam vis valori non obstet, id illicite fieri, quia esset contra universalem consuetudinem Ecclesiæ in re notabili, & gravi.

CAPUT VI.

De Sacraficio Missæ.

CUM sacrificium Missæ, sit viva & vera repræsentatio illius sacrificij cruenti, quod Christus in ara crucis, sui corporis & sanguinis immolatione, Patri Æterno obtulit, & consumavit; quanta Reverentia, & pietatis & gratitudinis affectu, hoc sacrosanctum sacrificium peragi

peragi debeat, quivis facile existimare poterit, qui cogitaverit maledictum eum in sacris literis vocari, qui facit opus Dei negligenter.

137. Hæc est illa oblatio munda, quam sacrificandum a solis ortu, usque ad occasum, in omni loco vaticinatus fuerat Malachias Propheta. c. 1. quamque Isaias c. 25. anticipato suavitatis ejus odore illectus, convivium vindemiæ defecatæ appellavit; ac propterea summa cura adhibenda est, ut Sanctissimum Missæ Sacrificium, in qua, illa Deo Patri placens hostia, Jesus Christus, in odorem suavitatis offertur, omni religionis cultu, & veneratione, a sacerdotibus non tantum celebretur, sed etiam ab adstantibus audiatur.

138. Ex parte igitur sacerdotis, celebranda est Missa cum A. B. C. D. E. id est *alte*, seu voce intelligibili, ut audiatur ab adstantibus; *breviter*, non ultra mediam horam; *clare*, ut omnia verba integre proferantur; *devote* ut attendatur ad ea quæ dicuntur; *exacte*, ut fiant omnia, quæ præscribuntur in rubricis; quin aliquid addatur, detrahatur, aut immutetur, quoad ritus, prout in Bulla Pij V. initio Missalis posita decernitur.

139. Quod brevitatem attinet, statuimus, ut media hora impendatur ad altare, id est, a formatione crucis in introitu, usque, ad finem ultimi Evangelij: Sane valde indecorum est, festinate in sacrificio, nam festinans significat, ac si censeret perditum, vel minùs bene collo-

catum tempus, quod ponit ad aram; cum tamen, sæpe ante, vel post sacrificium, longas horas det otio, aut inutilibus fabulis.

140. Ex parte veró audientium, assistendum venit flexis genibus, excepto tempore, quo legitur Evangelium, tunc enim standum est, ut jubet canon apostolic. *de consecr. Dist. 1.* cum devotione & attentione; qui veró confabulando, sedendo, stando cum indecentia & scandalo, seu aliquid quidpiam Dei majestate indignum operaret, missæ sacrificio debitam assistentiam non præstaret, nec præcepto de audienda missa diebus festis satisfaceret: allaborandum propterea est, ut fideles per Parochos & Confessarios instruantur, qua corporis compositione, & devotione & attentione audienda sit Missa; & quod mulieres tempore Missæ sedentes, absque necessitate, Deo non præstant debitum cultum; tollanturque occasiones irreverentiæ, ne ubi Christus præsentialem adest, & angeli circumstant, abominationes fiant. Deus enim, non solum interioribus actibus, sed etiam exterioribus est colendus, quod est proprium religionis, ut docet, S. Thom. 2. 2. 9. 81. Valde deplorandum est, inter Christianos reperiri, qui corpore præsentem in templo, mente simul & oculis vagentur, fabulas misceant, nugas & jocos versent, adstent velut spectatores alicujus comædiæ: Nec ullam habeant, eorum, quæ sacerdos sacris operans agit, rationem.

141. Quid turpius homini Christiano, quam Christi Redemptoris sui, tormenta spectare tam irreverenter & indevote ? Quid hoc est aliud, quam, ubi peccata expiari debebant, novis vetera cumulare ; & cum magna sui perniciie in venenum medicamenta convertere ?

142. Sit Parochus noster sollicitus circa ornatum capellæ suæ & altaris & circa sacras vestes, seu paramenta pro sacrificio, quæ munda esse debent & benedicta ab Episcopo, vel ab alio de ejus licentia speciali, antequam sacerdos illis utatur in sacro ministerio, hanc sollicitudinem inculcavit S. Ambr. cum dixit : Maximè sacerdotes convenit, ornare Dei templum decore congruo, ut etiam hoc cultu, aula Dei resplendeat ; si autem hæc cura ad cunctos sacerdotes pertinet ; satis patet pertinere ad illos, qui Ecclesiæ titulo gaudent, & proventibus sustentantur. Cui enim ornandæ & præparandæ domus incumbet onus, nisi ei, qui ejusdem Oeconomus est & Præfectus ? Unde si ob tenuitatem reddituum & paupertatem incolarum, sacra vestes, vasa, cæteraque ornamenta, pretiosa esse non possint, curet saltem bonus Parochus, ut munda sint & decencia ; ut sic mundities & nitor valorem supplere possint. Hoc capellæ splendore & sacrae suppellectilis nitore, cultus & religio in Deum magnopere apud omnes conciliatur & augetur ; dum enim homines vident domum Dei mundam & sufficienter ornatam, Ecclesiasticas ves-

tes vel pretiosas, vel saltem decentes & politas, sacerdotum suorum æstimationem concipiunt. è contra, verò, nemo fere est qui indigne non ferat, sacra sordide tractari; maxime, cum naturæ ipsius impetu, refugiamus homines sordidos, ac illuvie fætidos; quos interiùs non benè compositos arguunt illi, qui ab exterioribus ad interiora argumentantur, cum Clemente Alexandrino dicente, “quemadmodum fumus ignem, bonus color, bonusque pulsus fanitatem, ita etiam, talis qui est apud nos amictus indicat, qualis sit nostrorum morum constitutio.”

143. Quod enim Clemens dixit de amictu proprii corporis, a fortiori procedit de sacris vestibus & de omnibus his, quæ ad Divinum cultum spectant; circa quæ Parochi incuria & neglectus, non puram, nec mundam ipsius animam, & conscientiam arguit.

144. Nam ex studio circa sacrarum rerum nitorem, facile conjici potest, qualis sit animi propensio & affectus Parochi, qui si Deum diligeret, illiusque honorem & gloriam quæreret, omni sollicitudine curaret, ut locum in quo Deus colitur, & sacræ vestes & vasa quibus colitur, ornata mundaque ac decora forent: exemplo Davidis, qui ex Dei amore quo interiùs flagrabat dicebat. *Dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.*

145. Machabæi, quando viderunt Dei templum incompositum, sciderunt vestimenta sua, planxerunt

planxerunt planctu magno, & imposuerunt cinerem super caput suum, & ceciderunt in faciem super terram.

146. Confundatur igitur Parochus, erubescat & timeat, qui reverentiam & debitam existimationem de Capellæ suæ parochialis dignitate, deque sacris ministerijs, quæ in ea fiunt non concipit, nec serio considerat ; quæ quidem si consideraret, ut debeat, omnem operam omneque studium in decore ac splendore harum rerum impensum, inter præcipuas officij sui partes existimaret.

147. Hortamur omnes sacerdotes, ut antequam ad altare accedant, missam perlegant, & singulas partes ita præparatas & notatas habeant, ut celebrantes neque errent, neque hæreant.

148. Nullus sacerdos præsumat missam in his nostris Diæcesibus celebrare ante auroram, vel post meridiem, nisi habuerit a nobis vel a nostro vicario generali, licentiam ad tempus anticipandum, vel postponendum in scriptis, sub peccato gravi, & pæna suspensionis a sacro ad duos menses, pro prima & ad sex pro secunda transgressione. Ubi veró non est aurora phisice, attendi ea debet moraliter, ut per subsequens sacrae Congregationes decretum statuitur. ‘ Ubi non est aurora phisice, pro licita ‘ Missarum celebratione, attendatur ea moraliter, & politice ; quando ibi terminari solent hominum quies & inchoari labor, juxta ‘ probatam

‘ probatam regionum consuetudinem. S. R. C.

‘ 18. *Septembris*. 1634. Idem observandum

‘ circa tempus meridiei.’

149. Vetitum est plures missas eodem die celebrare, excepto die Nativitatis Domini & causâ necessitatis, quæ gravissima esse debet & solummodo respiciens populum & Ecclesiam. Ita statuit Innoc. III. in cap. *consulisti* de celebr. missarum, his verbis : ‘ Excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi necessitatis causa suadeat, sufficit sacerdoti semel in die *unam missam solummodo celebrare.*’ Et ibidem cap. *se referente* Honorius III. quâcunque sacerdos dignitate præfulgeat, plures eodem die Missas dicere non audeat ; & hæc est praxis totius Ecclesiæ, tam orientalis, quam occidentalis ; & communis Theologorum sententia, a quâ nemo potest recedere, quin reus evadat gravissimi criminis.

150. Propterea eam praxim, in nostris unitis Diæcesibus ad unguem ab omnibus sacerdotibus tam Sæcularibus, quam Regularibus, sub pænâ gravi arbitrio nostro infligenda observari mandamus. Parocho autem, cui ratione officij incumbit obligatio celebrandi missam pro grege singulis Dominicis, & festis diebus, non habenti Coadjutorem, licet, si duas habeat Parochias, sive capellas, in utraque illis diebus sacrum facere, modo in primâ missa, non sumperit ablutionem ; nè populus in die festo, privetur Missâ.

151. Nullatenus tamen licet Parocho, aut cuivis

cuius alteri sacerdoti, unam Missam celebrare pro populo, & aliam eodem die pro commoditate alicujus privatæ familiæ, vel personæ, quantumvis nobilis & præpotentis ; id enim tum per sacros Canones, tum per universalem Ecclesiæ consuetudinem ac sacræ Congregationis iterata decreta prohibetur.

152. In Can. *sufficit de consecr. dist. 1.* sic habetur. “ Qui veró pro pecunijs, aut adulationibus sæcularium, una die præsumat plures facere missas, non æstimo evadere damnationem,” ait summus Pontifex Alexander. II.

153. Monacelli. tit. 15. n. 13. refert Presbyterum quendam, Ludovicum Congum, de crimine hoc, in urbe convictum, quem ad ergastulum per triennium Eminentissimus Card. Vicarius damnavit ; pænâque in carceribus exacta, absolutionem ab irregularitate, quam incurrisse, bis eodem die celebrando, timebat, & rehabilitationem ad beneficia ac suorum ordinum exercitia ab eodem Eminentissimo, ad placitum Sanctissimi tandem obtinuit.

154. Gravissimam requiri causam pro iteranda Missa, colligit Henao apud Lacroix. lib. 6. p. 2. n. 236. ex sequenti declaratione : ‘ Cum
‘ in Civitate, quam dicunt *de la Assumpta*, in
‘ Provincia Paraquariensi, pars magna Nobili-
‘ um domi se contineat, quod apparatu decen-
‘ te careret ; ideo, ut nobiles mulieres, ac viri,
‘ e domibus ad templa educerentur, opus fuerit,
‘ Missam ante solis ortum celebrare ; sed non
reperito

‘ reperto sacerdote, qui absque stipendio munus
 ‘ hoc subire vellet, Episcopus prædictæ Civi-
 ‘ tatis Missam antelucanam Nobilium gratiâ
 ‘ celebravit.

155. ‘ Proposito dubio in Sac. Congreg. E-
 ‘ minentissimorum Card. Concil. Trid. Interpre-
 ‘ tum, an Episcopus, absque Apostolico indulto,
 ‘ possit bis in die sacrificium offerre ex prænarra-
 ‘ tâ causa. Die 1. Sept. 1657. eadem Congreg.
 ‘ censuit non posse,’ hinc etiam cum Archiepis.
 Sipontinus obligatus esset in Ecclesia Sipontina,
 die Jovis sancto celebrare & conficere Chrisma
 quamvis deberet in Ecclesia Garganica recipere
 peregrinos; ideoque cum Clerus & populus
 compelleret ad hic prius celebrandum, *Honorius*
III, cit. cap. se Referente sic decrevit.

156. ‘ Cum cuilibet sacerdoti, quâcunque
 ‘ dignitate prefulgeat, unam in die celebrare
 ‘ Missam sufficiat, nam & valde sælix est, qui
 ‘ celebrat digne unam, Fraternitati tuæ man-
 ‘ damus, quatenus die cænæ Domini, in Eccle-
 ‘ sia Sipontina duntaxat, in quâ teneris Chrisma
 ‘ conficere, Missarum studeas solennia celebrare.

157. Si Parochus habens duas Parochias re-
 gendas, & ideo potens binare, impediatur, ro-
 getque alium sacerdotem, potest hic pro ea ne-
 cessitate binare. Advertendum hic causam suf-
 ficientem eadem die iterandi sacrum, non esse
 paupertatem Ecclesiæ aut sacerdotis; cum
 evidens sit, quod necessitas, de qua loquun-
 tur canones & sac. Congr. decreta, respicit po-
 pulum

pulum & Ecclesiam, non autem necessitatem privatam celebrantis, ut admonendo Episcopum Gerundensem declaravit sac. Congr. Episcop. prout refert Fagnan. in cap. *in ordinando. n. 37.* cujus decreti tenor ibi relatus talis est :

‘ Ad quartum super licentijs bis celebrandi, ac
 ‘ pecunijs, quæ pro missarum celebratione, ut
 ‘ asseritur solvuntur, miratur sac. Congr. agi
 ‘ de his licentijs concedendis, nam id non nisi
 ‘ ex magna necessitate fieri debet, & magna
 ‘ cautela, ut puta, in locis, ubi perpauçissimi
 ‘ sunt sacerdotes, vel adsint impedimenta ad-
 ‘ versariorum fidei, vel quid simile, quæ cessant
 ‘ eo in loco, ubi vix evenire possint alij casus
 ‘ a jure permisi ; nec concedi potest hæc licen-
 ‘ tia ab Episcopo generaliter, quasi privilegium
 ‘ alicujus sacerdotis, sed tantum in aliquo casu
 ‘ particulari necessitatis, causa ab Episcopo ex-
 ‘ aminanda.’

158. Apertius adhuc loquitur facultas 15. quæ ita habet : ‘ Caveat verò (Episcopus) nè
 ‘ prædicta facultate, seu dispensatione celebra-
 ‘ di bis in die aliter quam ex gravissimis cau-
 ‘ sis, & rarissime utatur, in quo graviter ipsius
 ‘ conscientia oneratur. Quod si hanc eandem
 ‘ facultatem alteri sacerdoti, juxta potestatem
 ‘ inferius ponendam, communicare, aut cau-
 ‘ sas eâ utendi alicui, qui a S. sede hanc facul-
 ‘ tatem obtinuerit, approbare visum fuerit, se-
 ‘ riò ipsius conscientiae injungitur, ut paucis
 ‘ duntaxat, ijsque maturioris prudentiæ, ac

‘ Zeli, & qui absolute necessarij sunt ; ne
 ‘ pro quolibet loco, sed ubi gravis necessitas
 ‘ tulerit, & ad breve tempus eandem commu-
 ‘ nicet, aut respectivé causas approbet.’

159. Referuntur apud Merati in Indice Decretorum, sac. Congregationis Decreta, in quibus prohibetur, in nocte Nativitatis Domini post primam missam decantatam, & ante auroram, successive celebrare alias duas missas, & in eis sacram communionem exhiberi fidelibus ; rursus, & quod sacerdotes non possint celebrare tres missas in eadem nocte ; quorum observantia stricté præscripta fuit in urbe de mandato Clementis XI. cui dispositioni inhærendo, singulis annis, in pervigilio nativitatis Domini, ab Eminentissimo Card. Vicario, transmittuntur schedæ ad omnes urbis Ecclesias, prohibentes cuicumque sacerdoti celebrationem Missæ ante auroram. Sententia negans omnes tres Missas posse consequenter dici a media nocte, ait Merati, erat semper communior ; nunc verò ob iterata Sac. Congr. decreta omnino certa reddita est ; unde inquit, piaculum est ab eâ recedere.

160. In rubricis Missalis Romani præscribitur, ut saltem matutinum cum laudibus præmitti debeat celebrationi Missæ ; utrum autem matutinum sit recitandum a celebrante ante sacrum, sub mortali ? Hoc verè est in quæstione, ait Merati, in suis observationibus, & additionibus ad Gavanti comentaria, in
 rubricas

rubricas Missalis, &c. Et decisioni affirmati-
væ adhæret Gavantus in supra dictis com-
mentarijs, ad *tit. 1. 2. partis.* alij negant esse
mortale celebrare missam, non recitato matu-
tino, si adsit rationabilis aliqua causa, ipse verò
Merati tenet sententiam mediam, quæ asserit,
esse tantum culpam venialem, sacrificium per-
agere ante recitationem matutini & laudum,
nullâ interveniente aut urgente causâ : Huic
sententiæ, inquit, ut potè probabiliori & com-
muniori, ac magis receptæ libenter adhæreo.

161. Semper omnibus persuasum fuit, quàm
perniciosum malique exempli esset, si sacerdo-
tes de una Ecclesia ad aliam transeuntes & va-
gantes, indifferenter ad sacra mysteria cele-
branda admittantur : Hoc advertens Synodus
Trid. statuit *sess. 23. cap. 16.* ut nullus Cleri-
cus peregrinus, sine commendatitijs sui ordina-
rij literis, ab ullo Episcopo ad Divina cele-
branda & sacramenta administranda, admitta-
tur ; ad hæc volens synodus, ut sacrificio missæ
omnis irreverentia vetetur, mandavit Episco-
pis, ut singuli in suis Diæcesibus interdican-
t, ne cui vago & ignoto sacerdoti Missam celebra-
re liceat, in decreto *de observandis & vitandis
in celebratione Missæ.*

162. His sacræ Synodi decretis, obsequi vo-
lentes, præcipimus omnibus nostri Districtus
Parochis & Ecclesiarum Rectoribus, sub pæ-
na suspensionis ad duos menses, a Divinis,
ne quem vagum & ignotum sacerdotem, eti-

am Regularem, sine licentia a nobis vel a nostro vicario generali in scriptis obtentâ, ad celebrationem Missæ, vel sacramentorum administrationem, in suis respective capellis admittant.

163. Injungimus quoque nostris Vicarijs, nè prædictam licentiam concedant, nisi visis literis testimonialibus & commendatitijs proprii ordinarij, seu Prælati Regularis.

164. Statuimus, ut nullus è Laicis, quemquam sæcularem, aut regularem sacerdotem, patiatur celebrare Missam, in suis ædibus, nisi prius diligenter exploratâ nostrâ aut nostri vicarij facultate & licentiâ, necnon & proprii Parochi licentiâ.

165. Advertant Parochi, nos nequaquam intendere, ut ipsi, omnes nostris literis instructos, in suis Capellis aut Parochijs ad celebrationem admittant; imò, cum quilibet Parochus, sit quasi caput Parochiæ, & primarius & ordinarius Ecclesiæ Rector, censemus nullum (nisi speciali aliquo titulo munitum) posse in Capella Parochiali sine speciali ejus licentia, sacras quascunque functiones obire; ideoque statuimus, ut nullus aliquid officium in aliena Ecclesia sive capella, sine Rectoris ejusdem consensu facere præsumat, sub pœna gravi arbitrio nostro infligenda.

166. Ut vero fidelis populus, majori cum reverentia, & attentione, ad ea, quæ in Missa aguntur assistat, uberiolemque sacrificij fructum percipiat, mandamus Pastoribus omnibus

&

& singulis curam animarum, in his Diæsisbus gerentibus, ut frequenter, inter missarum celebrationem, ex ijs, quæ in Missa aguntur, aliquid exponant, atque inter cætera, sanctissimi hujus sacrificij mysterium aliquid, declarent diebus præsertim Dominicis & festis.

167. Mandamus, ut Parochi & eorum vicarij, si quos habeant, statutâ horâ, eâque populo commodiori Missam parochialem diebus Dominicis & festis celebrent, & quod nunquam tardius horâ duodecimâ sacrum inchoare audeant, quâcunque ratione in contrarium non obstante. Hanc horam sic determinare possunt; ut a Festo Paschæ ad Kalendas Octobris, Missa prima, celebretur horâ nona cum dimidia; & secunda missa, horâ duodecimâ vel circiter, citius semper quam seriûs. A Calendis veró octobris, usque ad pascha, prima Missa, potest inchoari horâ decimâ; & secunda, hora duodecima, quam ad momentum, quantum cognosci possit hora, seu tempus meridiei observari volumus.

168. Cum Parochi omnes teneantur ratione curæ Missam in suis Parochijs celebrare omnibus diebus Dominicis, & festis de præcepto, quibus populus tenetur missam audire; statui-
mus, ut nullus ex nostri Districtus Parochis, prætextu alicujus Festi Patronalis alterius Parochiæ, vel prætextu nundinarum, vel cadaveris expositi aut quavis alia ratione omittat diebus Dominicis, alijsque diebus festis de precepto occurrentibus,

tibus Missam celebrare in singulis suis Capellis Parochialibus, per se vel per alium sub pœna suspensionis per mensem 1. vice, a divinis, & arbitraria pro cæteris vicibus, ipsis contravenientibus Parochis infligenda.

169. Parochi, cæterique sacerdotes, serio invehantur in eos, qui ante vel post sacrum, tempus inutiliter & scandalose terunt, in popinis, aut alibi bibendo, fumando tabaccum, aut choræas ducendo, necnon in eos, qui festa patronalia dumtaxat sollemnizant, cum potationibus, & ebrietatibus, parvi pendentes, sacrificium, communionem, aut preces, quibus sancti Patroni coli debeant. Hortamur in Dominio & enixè deprecamur omnes Christi fideles nostri Districtus, ut pro sua in Deum pietate, ac propria etiam commoditate, satagant fabricari Capellam, seu domum publicam, pro sacrosanctæ Missæ sacrificio peragendo; qui verò in hoc pietatis & Religionis opere, negligentes reperti fuerint, volumus, ut Missa ad tempus careant, pro ut Parochis visum fuerit; quibus inhibemus, ne Missam celebrent unquam, in loco fordidò aut indecenti, etiam prætextu infirmitatis, vel Communionis dandæ infirmo.

170. Hoc loco congruum videtur exhibere nonnulla Sac. Congr. Rit. decreta declarantia, quibus diebus possint vel non possint, celebrari Missæ privatæ vel cantatæ de requiem.

171. Non possunt cantari Missæ de requiem in festis duplicibus primæ classis, etiam præsentè cadavere;

cadavere; & multo minus dicenda est una Missa privata. Ita Sac. Congr. 5. July 1698.

172. Missæ defunctorum in die depositionis defuncti, possunt sollemniter celebrari in diebus, in quibus cadit festum duplex alicujus sancti, dummodo festum non sit de præcepto, juxta rubricas Breviarij. Rom. S. R. C. die 19. Septembris 1654. hoc decretum intelligendum est, non præsentē, cadavere: Nam etiam in Festis de præcepto, dummodo non sint primæ classis, potest celebrari sollemnis defunctorum, cadavere præsentē.

173. In Dominicis & festis, potest celebrari Missa de requiem, pro defunctis insepulto cadavere. S. R. C. 23. Maij 1603. hoc decretum intelligendum est de Missa unica sollemni; nam Missæ privatæ in diebus festivis, celebrari non possunt, etiam cadavere præsentē.

174. In diebus, in quibus non potest fieri de festo duplici, prohibentur Missæ de requiem, nimirum infra octavas Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes & feria 4. cinerum, in hebdomada majori, in vigilia nativitatis Domini, & Pentecostes, 28. Augusti 1627.

175. Prohibentur Missæ privatæ defunctorum in festo duplici, etiam præsentē cadavere, ut patet ex diversis decretis. Etiam prohibentur in festo duplici translato; in vigilia Epiphaniæ, infra octavam Nativitatis Domini, & Corporis Christi prohibentur Missæ privatæ, & certum est æque utiles esse missas, quæ sunt conformes

conformes officio, cum applicatione sacrificij, nec opus est in his Missis, collectam adjungere pro defuncto.

176. Sciant sacerdotes omnes, peccatum mortale esse, unicam Missam omittere, quam quis promisit, vel pro qua accepit parvum stipendium, & etiam diu differre Missam ad quam obligatur. Censetur diu differre, qui ultra 50. dies differt; pro defuncto, debet minus differri, quam pro vivo. Item pro necessitate, quæ non patitur moram, v. g. pro præsentis periculo, vel infirmitate, adhuc minus differri debet, uti patet, & ideo Urbanus VIII. in suo decreto mandat, non plures missas suscipi, quam quæ *intra modicum tempus* legi possint; ac declarat sacerdotem acceptando tot onera Missarum quot intra tres menses legere non potest, peccare mortaliter; & pænis Ecclesiasticis subijci, ac ad restitutionem teneri.

177. Habeat quilibet sacerdos librum, in quo onera missarum suscepta, scribantur, & missas ab ipso celebratas, singulis diebus in eodem notare curet; quarum ratio per nos in visitatione annua exigenda erit. In celebratione missarum tollantur omnia quæ avaritiam, irreverentiam, superstitionem sapiant. Trid. *Sess. 22. cap. propria.*

178. Verba consecrationis proferat celebrans sine timore, nec vi quasi exprimens, nec halando super hostiam, vel in calicem: In hoc enim est irreverentia; nec ullum nutum de capite,

pite, sed continueate & immotus proferat, sicuti profert alia, serió nimirum, & cum attentione : Certum enim est, quod nimia sollicitudo rectè proferendi, causa sit non proferendi rectè.

CAPUT VII.

De PAROCHIS.

“**E**CCLESIAS singulas, inquit Dionysius Papa (qui vixit circa annum 266) singulis Presbyteris dedimus : Parochias & cæmeteria eis divisimus, & unicuique jus proprium habere statuimus ; ita videlicet, ut nullus alterius Parochiæ terminos aut jus invadat : Sit unusquisque terminis suis contentus, & taliter Ecclesiam & plebem sibi commissam custodiat, ut ante tribunal æterni judicis, ex omnibus sibi commissis rationem reddat.”

180. Sæpé ergó recogitent Parochi se ad ovium suarum salutem omnes suas actiones & functiones pastorales dirigere debere, & sibi aliquando pro animabus earum reddendam rationem, in strictissimo Dei judicio : Ideo etiam earundem salutem continuis precibus & quotidianis sacrificijs, Deo ferventer commendent ; omnibus ritè dispositis, non minus promptè ac benignè, quam reverenter sacramenta administrent, atque ita grandiores pascant verbo Dei, ac salutaribus monitis, ut parvulis quoque panem frangere non omittant, & in omnibus præbeant se ipsos exemplum bonorum operum, facti forma gregis ex animo. K 181.

181. Ad implenda & præstanda hæc pastoralis officij debita, ad assiduam apud oves suas residentiam, se jure Divno obligatos esse intelligant Parochi, ut patet ex Concil. Trid. *Sess. 23. c. 1. de reform.* ubi dicit : Hæc munia, nequaquam præstari posse ab ijs, qui gregi suo non invigilant & assistunt.

182. Conformiter ad illud Trid. Decretum, hortamur in Domino omnes nostri Districtus Parochos, ut unusquisq; in parochia sua resideat, habitetque in loco commodo, & quantum fieri potest. omnibus opportuno, ita, ut etiam casibus repentinis possit adesse suis : Nullo autem modo habitet in diversorio quopiam seu taberna, aut in domo quapiam malæ famæ.

183. Statuimus, ut nullus Parochus præsumat abesse, a sua cura seu loco residentiae, ultra duos dies, nisi de licentia vicarij in scriptis obtenta ; vel ingruente subita necessitate, quæ moram non patitur petendi veniam ; in quo casu, significet per literas Vicario, necessitatem discedendi, ut causa cognita, det ei licentiam, nisi in brevi sit reversurus ; sed quacunque ex causa absit, substituat alium idoneum sacerdotem, qui vices suas, durante absentia, obire valeat.

184. Præallegatum Trid. decretum, satis ostendit, quam solliciti esse debeant Parochi, nè unquam oves suas pastorali præsencia privent ; sed illis continuó adsint : idque non tantum præsencia corporali, sed pastorali ; id est,

est, continua vigilantia & sollicitudine. Cum inter cætera, quæ spectant ad curam animarum, teste Concilio Lateranensi *cap. 15. de officio ordinarij, pabulum verbi Dei permaxime noscatur necessarium*, hi quibus cura hæc incumbit, præcipuè solliciti esse debent, ut illud ovibus porrigatur; exemplo Apostolorum, qui, ut eorum acta referunt, dixerunt: *Non est æquum nos relinquere verbum Dei & ministrare mēsis* (bobus) *Considerate ergo fratres, inquiebant, viros ex vobis boni testimonij, plenos Spiritu Sancto & sapientia, quos constituamus super hoc opus; nos vero orationi, & verbi Dei ministerio instantes erimus.*

185. Hinc illud Apostoli: *væ mihi si non evangelizavero*. Hæc quoque ostendunt, Apostolos haud dubitasse, quin ipsi, & consequenter, qui ipsis in curam animarum, & Ecclesiæ regimen, succederent, id muneris *per se* implere deberent.

186. Proindè, Concil. Trid. non novam aliquam obligationem Pastoribus imposuit, sed jure naturali & divino impositum urfit, dum *Sess. 5. cap. 2. de reform.* præcepit, ut quicunque parochiales, vel aliàs curam animarum habentes, Ecclesias quocùmque modò obtinent, *per se*, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem *Dominicis & festis solem-nibus*, seu de præcepto, ‘ plebes sibi commis-
‘ sas pro sua & earum capacitate pascant salu-
‘ taribus verbis; docendo, quæ scire omnibus
‘ necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis

‘ cum brevitate sermonis, vitia, quæ eos
 ‘ declinare, & virtutes, quas sectari oporteat,
 ‘ ut pœnam æternam evadere, & cœlestem
 ‘ gloriam consequi valeant.’

187. Ex quibus verbis patet non requiri conciones oratorias, quæ communiter parùm profunt auditoribus; ideoque pro concione valdè utiliter proponat Parochus res spectantes ad præcepta fidei, spei, charitatis, sacramentorum, justitiæ Christianæ, &c. Porro, cum experientia notorium sit Catholicis plerisque lacte potius quam solido cibo opus esse; Pastoribus & animarum curatoribus, singulariter incumbendum instructioni, in qua prima fidei & Religionis rudimenta, ad captum & parvulorum & rudiorum traduntur; quam hodiè *Cathechismus* dicimus. De qua instructione agit Concil. Trid. *Sess. 24. cap. 4. de reform.* eamque ut pernecessariam, vult in singulis parochijs diebus Dominicis & festis fieri.

188. Poterit Episcopus, dum ei constet de Parochi hac in parte negligentia, vel insufficientia, ex fructibus seu emolumentis Parochiæ, assignare alteri partem congruam, qui hoc munus loco Parochi, adimpleat; argumento Trid. *Sess. 5. cap. 2.* Item, compellere ad hoc Parochos, per viam præcepti pœnalis.

189. Mirum! quanta sollicitudine & acrimonia, hanc instructionem Parochis commendat A. A. passim & Ecclesiæ Prelati: Planè, inquit *Herinx d. 7. n. 42.* longè utilius instru-
 erentur

erentur coram plebe conciones catechisticæ, quam aliæ, in quibus subtilizantur loca scripturæ & conceptus ac discursus captum plebis excedentes, proponuntur, prout tamen frequenter fieri vidimus.

190. ‘ Negligentia magna, inquit *Sa verb. Paroch.* Parochi, in docendo ad salutem necessaria, mortalis est ; & passim magnus abusus eorum, qui contenti docuisse symbolum, non explicant populo rudi, mysteria fidei præsertim Trinitatis, & Incarnationis tantopere ad salutem necessaria. Væ Episcopis ! væ Parochis ! væ Prælatis ! et certe multi ignorant & errant : Utinam ob id non pereant & Parochi eorum cum illis.’

191. Sané, inquit Zerola, si omnes Parochi & cæteri sacerdotes, tam sancto & necessario operi applicarentur, & populus foret instructior, & sacerdotes ab otio, multorum malorum & scandalorum occasione retraherentur.

192. Quam prudenter faciant alij sacerdotes, inquit, Lacroix, qui sine obligatione regunt animas, si modum exercendi virtutes Theologicas bene edoceant, earumque exercitium frequenter commendent : longè plus proderit per medium quadrantem, actus fidei, spei, charitatis elicuisse, quam per dies multos se afflixisse cilicijs, vel jejunijs, aut vacasse alijs suis devotiunculis. Quam quisque pro se sollicitus esse debeat, ut his quoque frequenter se occupet, partim ut assuescat ! sic enim fiet, ut
actus

actus illi sæpe, maxime in necessitate recurrant, quasi ex habitu ; partim, quia sunt regula, anima & perfectio omnium agendorum, ac patiendorum pro vita æterna.

192. Hoc tamen opus a Parochis, maxime requiritur, quia plurimi simplices & rudes ignorant & errant, præ gravi eorum negligentia & ignavia, ut experientia nos docet. Sunt enim multi, qui interrogati, facile respondent, plures esse Deos ; Patrem æternum esse filio seniore ; ignorant, quæ persona carnem assumpserit. Circa Eucharistiam, vix aliquid bene concipiunt ; putant Christum, qui in ea continetur, esse imaginem Crucifixi in hostia impressam. Symbolum repetunt more Psitacorum, quin intelligant mysteria in eo contenta.

193. Nesciunt quid sit Ecclesia, quid resurrectio carnis, quid remissio peccatorum, quid communio sanctorum, &c. Nesciunt, quid sit dolere de peccatis, aut propter quid dolendum sit ; unde fit, quod contritionem & attritionem mere naturalem eliciant, quæ satis non est ad delenda peccata, etiam in sacramento.

194. Ignorant cogitationes & desideria interna, esse peccata, & exprimenda necessario in confessione, & sic de multis alijs ad salutem necessarijs.

195. Cura docendi & explicandi hæc incumbit Parochis, nec ipsi dedignari debent, hanc humilem instructionem, quam nec S. Paulus, nec alij apostoli, nec alij insignes Ecclesiæ Doctores,

Doctores, dedignati sunt. Et sane, quid a ratione magis alienum, quam habere officium, & non facere quæ officij sui sunt? Habere curam, & nolle curare? Esse Pastorem, & non pascere?

196. Non est, quod de fructu hujus exercitationis ambigant Pastores; cum hic manifestus sit in ijs Parochijs, in quibus, Pastores Zelosiores eam instituerunt: Ibi vidimus populum frequentiore esse in recipiendis sacramentis, piè ac devote; nullam ferè esse morum corruptellam; modeste ac religiose stare in Capella, cultum festorum esse pium, capellam benè ornata, reverentiam erga sacerdotem, & multa alia bona splendere, quæ parit hoc sanctum exercitium.

197. E contra vero, ubi hoc exercitium negligitur, omnia in pejus ruunt: Ibi ignorantia rerum divinarum, ibi sacramentorum obli-
vio; ibi indevota eorum susceptio; ibi vitia, & tanta peccandi licentia, ut nulla ferè religionis species conspiciatur, ut bene advertit S. Hieronimus dicens: ‘ Ex quo intelligimus, ‘ deficiente inter Christi fideles salutari doctrinâ, ‘ quasi alimento laborantes, extinguì pudicitiam, castitatem omni labe infici, virtutes omnes, amisso nomine, in pejus ruere, omnia retro sublapsa referre.’

198. ‘ Audiatur S. Chrisost. sicut, inquit, ‘ si Pastor gregem suum non pascit, ex fame ‘ macies quædam & attenuatio in ovibus inducitur, quæ lethalem morbum ingenerat, sic ‘ ubi

‘ ubi populus sui pastoris incuriâ spirituales
 ‘ famem cælestis doctrinæ patitur, ibi est om-
 ‘ nis pietatis & religionis exterminium, &
 ‘ Christianæ disciplinæ exilium.’

199. Obsecramus igitur omnes & singulos nostros Pastores, per viscera misericordiæ Dei, & sub obtestatione Divini judicii mandamus, ut huic officio serio, diligenter & sine intermissione incumbant, tum in suis Capellis, tum in scholis, aut si fieri possit, in particularibus congregationibus per hebdomadam aliquando indicendis, in vicis a capellis suis remotioribus, memores quod pro animabus Parochianorum suorum omnium, tam puerorum quàm adultorum, sint Deo reddituri rationem.

200. Cum in omnibus rebus, pro pace & tranquillitate, sit certus ordo servandus, neque conveniat quempiam in *alienam* messem manum suam mittere; sed unusquisque super grege sibi credito vigilare debeat: Ordinamus, ut nullus sacerdos (cessante periculo, & extra necessitatem) alienis Parochianis sacramenta, absque proprii Pastoris consensu, aut nostra speciali licentia, administrare præsumat.

201. Si veró in casu necessitatis, aut in absentia Parochi, alius sacerdos vocatus fuerit, ad Infantem baptizandum, vel ægrum ungen- dum, det emolumentum quod inde perceperit proprio Parocho; sic enim agendo, alter alterius onera portabit.

202. Nihil unquam magis exhorruit Ecclesia,

fla, quam pactiones, conventiones, atque exactiones cujus cunque rei temporalis in sacramentorum administratione, quæ speciem simoniæ, aut ut minus turpis quæstus præ se ferre solent. Primi ergo Christiani, prompto animo offerebant, quæ Ecclesiæ ministris, pauperibusque sustentendis sufficiebant ; sed pecuniæ quamcunque exactionem in sacramentorum, aut aliorum sacrorum administratione exhorrebant.

203. Verum dum adeò severe sacramentorum ministris, omnis cujuscunque rei temporalis exactio, in administratione sacramentorum vetatur, intentio tamen Ecclesiæ in hac prohibitione non est, Laicos fideles a veteri & in Ecclesiæ approbato, oblationum & eleemosynarum usu, etiam in ipsâ sacramentorum administratione retrahere, aut ipsis Ministris inhibere a fidelibus liberali animo oblata accipere. Cum itaque sacramenta Ecclesiæ, non solum sine simoniæ labe, verum etiam sine avaritiæ suspitione, administranda sint, caveant nostri Parochi omnes, ne in eorum administratione quidquam exigant ; si quid verò nomine Eleemosynæ, aut devotionis studio, peracto jam sacramento, a fidelibus spontè offeratur, id licitè pro consuetudine locorum, Parochus accipere poterit, sic Rituale Romanum Pauli V.

203. Ubi verò ab Episcopis determinatum siue taxatum sit, quid a fidelibus Parocho in administratione sacramentorum alijsque functionibus sit dandum, illud, jam administrato sacramento,

cramento, licite peti potest, citra ullam avaritiæ turpisvè quæstûs notam, præsertim in hoc regno, ubi Parochi ex hujusmodi oblationibus, in sacramentorum administratione fieri consuetis, adigantur victitare, neque aliunde ad honestè vivendum ipsis suppetat.

104. Si autem populus, se durum & avarum præbeat, nec liberaliter pro suo quisque modulo, aliquid conferat Parochis sacramenta administrantibus, neque solvat quod Episcopus judicavit & determinavit a Parochianis in Parochorum & Ministrorum sustentationem solvendum, agi debet cum Episcopo loci, vel ejus vicario, cujus muneris erit, quod justum fuerit decernere; Inhumanum enim esset, laborem pastoralis officij requirere, sine justa mercede, & sublatâ omni ratione parandi victûs & vestitûs.

205. Inhibemus omnibus nostri distractûs Parochis, alijsque Ecclesiasticis, ne tabernas potatorias adeant, neque diverforia frequentent, nisi in itinere vel alia necessitate compulsi, nec omnino misceant se laicis compotantibus; vilescit enim plurimum ex ea turpi & indecora consuetudine, Ecclesiastici ministerij dignitas.

206. Item nec nundinas frequentent, aut loca ubi festa Patronalia celebrantur, nisi ad sacrum ibi peragendum, vel populum exhortandum, in quo casu, fugiant consortia potatorum, & a potationibus abstineant; sicut etiam in alijs casibus & occasionibus, volumus, ut a convivij
vivijs

vivijs & compotationibus, præsertim cum laicis abstineant ; nam ex talibus convivijis, plura emergunt damna inter verba, quæ inter convescendum & potandum proferuntur & audiuntur.

207. Eam teneri, in hujusmodi circumstantijs, modestiam, quæ officio & dignitati sacerdotali congruit, non est cujuscunque virtutis.

208. Quemadmodum magnæ & raræ artis est, continuò versari inter spinas, & ab eis non lædi, ita quoque inter concupiscentiarum objecta, quæ spirituales spinæ sunt, degere, & concupiscentijs non indulgere, angelicæ potiùs quam humanæ virtutis est ; cum igitur in convivijis occurrere soleant, ea quæ concupiscentiam carnis, seu intemperantiam excitant atque alliciunt, nullus non videt quantoperé a convivijis abhorrere debeant sacerdotes Domini, tum quia, ipsis præ cæteris temperantia in cibo & potu ob Castitatis votum, quo adstringuntur, summoperé est necessaria, tum etiam, quia ipsi suo exemplo Fideles docere jubentur, alimenta non voluptatis, sed necessitatis causâ esse sumenda ; id est, quod ad *alimenta*, tanquam ad *medicamenta*, *accedere* debeant. Hoc veró difficulter suo exemplo persuadebunt sacerdotes, qui convivijis interesse amant.

209. Imò experientia notissimum est, verissimum esse, quod jampridem in Nepotiano suo, omnibus sacerdotibus intimavit S. Hieronimus ; Facile contemnitur Clericus, qui sæpe vocatus ad prandium, ire non recusat. 210.

210. Si insuper atendamus, quam difficulter quis in convivijis, a vaniloquijs, nugis, alijsque facetijs, ut pejora fileam, quæ illa consequuntur, mentis evagationes, ac ipsius spiritus devotionis diminutio, ne dicam extinctio, continere queat.

211. Quam insuper difficile sit, quâ decet Ecclesiasticum fortitudine, servatâ tamen Christiana prudentiâ, corrigere vel arguere illa, quæ contra temperantiam, castitatem, aliasque virtutes, in convivijis sæpe incidunt: Si his addatur, quam multum illius brevissimi temporis, quod sacerdotibus ad suam aliorumque salutem procurandum est datum, in convivijis inutiliter teratur; si denique, expendatur quantæ difficultatis sit ut sacerdotes eâ moderatione in convivijis sint, ut ad sanctè obeunda ea, quæ occurrunt sui muneris sacra negotia, sint dispositi: Hæc inquam, si seriò expendantur, facilè apparebit, quam meritò sancti Patres, tum factis, tum scriptis, ostenderint omnibus, præsertim sacerdotibus, convivia tanquam malorum multorum occasiones, esse vitanda.

212. Sciant sacerdotes nostri omnes, ludum alearum, sub quo etiam lusus Chartarum comprehenditur & generatim omnis a fortuna dependens, esse ipsis vetitum, nisi rarissimè, idque recreationis vel urbanitatis, non verò lucri causâ, & per modicum tempus, sub pæna arbitrariâ.

213. Nunquam, inquit S. Carolus, pecunia
in

in ludo intercedat; nec quidquam, quod facile pecuniâ æstimari potest.

214. Hanc in ludicris & alijs oblectamentis, tum corporis, tum animi moderationem, non difficulter observabunt Ecclesiastici, qui meminerint, universos Ecclesiasticæ militiæ ad scriptos, ad pietatis religionisque exercitationes vocatos esse, ut monet Synodus Mechlin. *tit. 17. cap. 1.* subditque: Sciat propterea sacerdos, id in officio suo positum esse, ut cum in officijs divinis obeundis, vel in frequentandis Ecclesijs, quod debet tempus consumpserit, si quid sibi reliquum est, id omne, non in rerum sæcularium colloquijs, profanisque actionibus, sed in Divinarum literarum studijs, & in cælestium rerum contemplationibus, & sanctis pijsque officijs traducat.

215. ‘ Quid ergo, inquit quis, bono Parocho faciendum, quando desunt negotia sui muneris, in quibus non potest semper occupari? Audiatur S. Ambr. *cap. 12. in Luc.* Cur non illa tempora, quibus ab Ecclesia vacas, lectioni impendas? Cur non Christum revisas, Christo colloquaris, Christum audias? Illum alloquimur, cum oramus; illum audimus, cum divina legimus oracula. Quid nobis cum fabulis? Ministerium altaris Christi, non obsequium hominibus deferendum accepimus.’

216. Similia habet Synodus Audomar. anno 1683. *tit. 16. cap. 5.* additque qui postoratu funguntur,

funguntur, dent operam, ut proficiant in cognitione eorum, quæ ad ipsorum spectant officium, visitent ægrotos, consulant ipsi secum & cum Deo, quâ optimè ratione unus Parochianorum ipsorum a vitijs ad virtutem trahi; alius persuaderi id quod consultissimum sit; tertius, ad profectum excitari possit.

217. Consortium mulierum sacerdoti non convenit, quem Castitas & continentia perpetuò ornare debent; nec tamen quo sanctiores sunt, minus cavendæ, inquit. S. Augustinus; & ut castitas servari queat, in muliebri consortio, rorò tamen bonum nomen retineri potest: Debent igitur Parochi alijque Ecclesiastici, ita esse moderati in hujusmodi conversatione, ut non tantum se ab omni incontinentiæ vitio contineant, sed insuper provideant, nè ex eâ conversatione offensionem fidelibus tribuant, ut non vituperetur ministerium ipsorum.

218. Certum enim est, inter omnia vitia, nullum tantopere dedecere ordinem Ecclesiasticum, quam vitium incontinentiæ, ita ut, vel minima illius suspicio, populum graviter offendant, Ecclesiasticosque laicis facile contemptibiles reddat: Quapropter admodum sollicita semper fuit Ecclesia, ut familiariorem suspectamque mulierum conversationem Clerici sedulo evitarent, nè vel minimâ vitij illius maculâ fama ipsorum denigraretur, & vita ipsorum malè olere inciperet. Fama turpitudinis in sacerdote, inquit S. Aug. eodem modo nocet

cet populo, ac si revera ejus sacerdos turpis esset ; quia apud populum, fama operatur & opinio : Et aliquando in Rectore animarum, pejor est peccati suspicio, quam vitium latens, si hoc in illo latere possit, propter aliorum offensionem & scandalum. *de com. vit. Cleric.*

219. Parochus (prosequitur S. Aug.) de castitate infamatus, est impotens ad munus suum cum fructu peragendum ; cum enim populus communiter contra castitatem delinquat, non erit Parocho autoritas & fiducia reprehendendi subditos, exaggerendi hujus vitij sæditatem, & damna ; aut medendi pœnitentibus illo vitio infectis, ut oportet.

220. Advertat Parochus non sibi satis esse, si apud Deum innocens & castus sit, sed oportet apud homines talem apparere ; unde curandum sibi est de bonâ famâ conservandâ, quæ maximum pondus habet ad persuadendum : Astutiores enim sunt filijs lucis filij tenebrarum.

222. Quare stricté præcipimus, ne quis Parochus aliusve sacerdos, in his nostris Diœcesibus, in familia secum habeat mulierem extraneam, de qua suspicio facile sinistra accipi possit ; nec in eadem domo secum cohabitare sinat, aut admittat, ullam mulierem mali nominis ac famæ, aut quam antea vitæ macula contaminavit.

223. Neque ancillam habeat, per quam incontinentiæ periculum, opinionem vel suspicionem possit incurrere. Monemus etiam, ne
cum

cum mulieribus etiam sanctitate spectatis, extra honestatis necessitatem, sacerdotes nostri converfentur : *De vestimentis enim* (quod inquit sapiens) *procedit tineas, & a muliere iniquitas viri* : Et melior est, minusque periculosa in virorum conversatione, iniquitas viri, quam *mulier benefaciens* ; Deinde *vinum & mulieres apostatare faciunt sapientes*.

224. Parochi, cæterique Ecclesiastici, debent singulariter esse alieni ab omni specie avaritiæ ; attendite, inquit Christus Dominus, Luce 12. *& cavete ab omni avaritia*, specialiter enim adversatur statui & professioni Clericorum ; proptereaque monuit apostolus omnes, & presertim Clericos sic : *Avaritia nec nominetur in vobis, ut decet sanctos*. Nihil sane potest accidere Ecclesiæ luctuosius & perniciosius, quam habere avaros ministros ; *radix namque omnium malorum, ut docet apostolus, est cupiditas, sive pecuniæ amor*.

225. Unde juxta sapientis infallibile testimonium, *avaros nihil scelestius* ; nullum enim scelus refugit avaritia, modo habendi expleat cupiditatem ; omnia enim pecuniæ tanquam Idolo suo consecrat avarus : Quare ab Eodem apostolo. *Idolorum servitus* vocatur, ad Ephes. 5. v. 5.

226. *Avaritia* inquit S. Chrisost. ‘ Omnes
 ‘ qui ei serviunt, crudeles efficit atque feroces ;
 ‘ ita enim indurat cor sacerdotis, ut nemini
 ‘ parcat, nemini compatiatur, viduam oppri-
 ‘ mat,

mat, pupillum invadat, pauperem aggravat,
nulli succurrit, a quo lucrum non sperat.

227. Ecce Pastor in lupum conversus, & rapiens ab ipsis, pro quibus vitam dare oporteret. Considerate nunc, inquit S. Greg. quid de gregibus agatur, quando Pastores lupi fiunt; Hi enim, custodiam gregis suscipiunt, qui insidiari dominico gregi non metunt, contra quos custodiri Dei greges debuerant: Nulla animarum lucra quærimus, nostris quotidie studiis vacamus, terrena tantum concupiscimus.

228. Qua propter, bonus Parochus hanc pestem fugiat, quæ tamquam tabes ex Inferni palude, in Ecclesiasticos derivatur, ut eos in eandem demergat; præluceat exemplo Charitatis amando spiritualia lucra ovium suarum, non autem sua propria temporalia. Quare bene S. Hieron. ad Nepotianum Parochum: Ne lucra sæculi in militia Christi quæras, nec plus habeas sacerdos, quam cum Clericus esse cæpisti: Negotiatorem Clericum, & ex inope divitem factum, quasi quandam pestem fuge: Ignominia sacerdotis, est proprijs studere divitijs.

229. Ideo caveat Parochus noster, 1. ne ea, quæ fideles ex sua devotione offerunt; velit quasi debita extorquere, nec eos arguat, si non offerantur. Caveat 2. ne moribundos compellat, aut suadeat, ut sibi legatum relinquunt, neve defunctorum hæredes cogat, ad majores sumptus, quam æquitas postulet, aut eorum conditio fefat, vel a nobis sancitum fuerit, quia

id erit aliena rapere invito Domino, & imitari peccatum filiorum Heli, qui non contenti parte hostiæ immolatæ, quæ sibi ex Divina institutione pertinebat, per vim rapiebant, quod sibi non debebatur. Audiat Deum per Jerem. *Va Pastoribus qui dilacerant gregem.*

230. Caveat denique, né in exigendis emolumentis, quæ sibi debentur, se nimis anxium, aut litigiosum ostendat; quia id magis est mercatoris, quam sacerdotis, qui, ut diximus, ab omni avaritiæ specie alienus esse debet: Et omnis nimia sollicitudo lucri, etiam iusti, in omnibus turpis est, in sacerdotibus veró turpissima: Sciat amore potius quam rigore benevolentiam, imo & propriam utilitatem conciliandam esse; nec solum esse avarum, qui rapit aliena, sed illum quoque qui cupide servat sua, ut egregie dixit S. Aug. *serm. 28.*

231. Quando contigerit aliquem Parochum nostri Districtus, ex hac vita migrare, curet sedulo sacerdos assistens, monere vicarium foraneum, & is, quanto citius significet nobis, vel nostro vicario Generali: In quo casu statuimus, ut singuli sacerdotes, ex pia aliarum Diæcesium consuetudine, celebrent quinque missas pro anima cujuslibet Defuncti Parochi, quam primum commodè fieri potest; Item pro vicario Generali septem, & pro Episcopo quindecim.

232. Satagant etiam sacerdotes assistentes & Vicarij foranei, ne bona Parochorum defunctorum,

rum, præsertim, quæ inserviebant altaris ministerio, distrahantur per cognatos, vel affines defuncti, aut per quoscunque alios, nobis inconsultis.

233. Parochi testamentum facturi (ad quod præstandum tempestive adhortamur omnes, maxime seniores) curent constituere unum saltem testamentarium Ecclesiasticum : Convenit, ut quilibet Parochus conficiat, & habeat Inventarium sacrarum vestium, ac calicum, &c. quibus in altaris ministerio utitur, nec non librorum quos habet, specificando seorsim ea quæ ad Parochiam spectant, & quæ ipse ex bonis suis (uti solent boni Parochi) vult ad usum Parochiæ relinquere.

234. Quilibet vicarius foræneus, convocet, in unum locum sacerdotes sui Districtus, semel in mense, exceptis mensibus Octobris, Novembris, Decembris, Januarij & Februarij. Ubi de casibus Conscientiæ alijsque rebus ad officium spectantibus, disceptent ; volumus ut in singulis Conventibus, unum saltem horum statutorum caput legatur, & quod absentes seu negligentes accedere, mulcentur, & puniantur pæna pecuniaria, pro vicarij, seu Præsidis arbitrio, nisi probent se fuisse legitime impeditos.

235. Moneant Parochi frequenter, populum de periculo quod imminet ex commercio cum superstitiosis, ac maleficis & quod maxime cavendum sit, ne ullus, ad morbos vel

vulnera hominum, aut animalium curanda, præsumat remedijs superstitiosis uti, aut super rebus deperditis, aut futuris eventibus, ac quibus vis secretis, Divinos, seu pro Divinis se vendicantes consulere; quod si quis deprehensus fuerit, hæc aut similia deinceps attentare, & qui post unam vel alteram admonitionem, non resipuerit, mandamus hujusmodi hominem publice tribus diebus denunciari, & a communione fidelium ejici, nec ad pœnitentiæ sacramentum admitti, nisi emendatâ vita, sceleris maculam eluerit.

236. In hærendo vestigijs Majorum & Prædecessorum nostrorum in Synodo provinciali Casseliæ anno Domini nostri 1685. celebratâ, renovamus receptionem sancti Concilij Trid. ac ratam habemus continuationem acceptationis ejusdem simpliciter & sine ulla restrictione aut limitatione, exceptis dumtaxat Decreto matrimonialia clandestina irritante, alijsque paucis disciplinam spectantibus, quæ licet sanctissimè instituta & concepta sint, pro rerum tamen & temporum apud nos statu, proh Dolor! Promulgari vel observari nequeunt.

CAPUT VIII.

De vita Sacerdotali & præparatione ad Curam animarum.

SACERDOTES & Clerici omnes, utpote Divinis obsequijs specialiter mancipati;

debent laicos præcedere, iisque prelucere, tum internâ, tum externâ vitæ ac morum probitate, juxta *Trid. Sess. 22. cap. 1.* Prior seu interna, folique Deo nota, consistit in animæ & conscientiæ puritate, seu immunitate a graviore culpa, recta intentione in obeundis ministerijs, statui & gradui suo competentibus, ad obsequium divinum Ecclesiæque servitium, citra respectum ad proprium emolumentum & commodum temporale, ac denique, in studio exercitioque virtutum internarum.

238. Externa vero, suo in exterioribus sacerdotum Clericorumque moribus elucens honestas, consistit ferè in sequentibus: 1. Ut caste vivant, obstinentes se ab omni libidinis vitio. 2. Ut diligenter obstineant a crapulo & ebrietate, & per quam ea procuratur, provocatione ad æquales haustus, unde is modo laudatur, qui plures inebriat, & calices sæcundiores exhausserit, pro ut dicitur in *cap. a crapula tit. de vit. & honest. Cleric.* desumpto ex Concil. Lateranen. additâ etiam ratione, quod ebrietas & mentis inducat exilium & libidinis provocet incentivum, statutâque insuper clericis pænâ, nempe suspensione ab officio & beneficio per sententiam infligendâ, si moniti, ab ejusmodi excessibus non abstinuerint.

239. 3. Ut avaritiam vel maxime fugiant, utpote radicem malorum omnium, & quâ vix ullum vitium aliud honestatem status sacerdotalis magis infamat & commuculat.

240. Ad hanc quoque externam vitæ honestatem, spectat, quod monet. Trid. *loc. citat.* his verbis : ‘ Cum a rebus sæculi in altiore
 ‘ sublari locum conspiciantur, decet omnino
 ‘ clericos & sacerdotes in sortem Domini vo-
 ‘ catos, vitam moresque suos omnes, compo-
 ‘ nere, ut habitu, gestu, incessu, sermone
 ‘ alijsque omnibus rebus, nihil nisi grave, mo-
 ‘ deratum ac religione plenum præseferant,
 ‘ levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima es-
 ‘ sent, effugiant, ut eorum actiones cunctis af-
 ‘ ferant venerationem.’

241. Quapropter S. Isidorus ostendit qua-
 liter Presbyteri vivere debeant ; quæ evitare
 quæ observare conveniat, ut doctrinæ gratiam
 possint populis ministrare, ut observat Gloss.
in cap. 3. dist. 23. qui Canon totus sumptus est
 ex Isidoro, & ita habet.

242. ‘ His igitur lege Patrum cavetur, ut
 ‘ a vulgari vita seclusi, a mundi voluptatibus
 ‘ se abstineant : Non spectaculis, non pom-
 ‘ pis intersint : Convivia publica fugiant, pri-
 ‘ vata non tantum pudica, sed & sobria colant :
 ‘ Usuris nequaquam incumbant, neque turpi-
 ‘ um occupationes lucrorum frandisque cu-
 ‘ juscunque studium appetant : Amorem pe-
 ‘ cuniæ, quasi materiam cunctorum crimi-
 ‘ num fugiant, & sæcularia officia negociaque
 ‘ abjiciant : Honoris gradus per ambitiones
 ‘ non subeant ; pro beneficijs medicinæ Dei,
 ‘ munera non accipiant : Dolos & conspirati-
 ones

ones caveant; odium, æmulationem, ob-
 trectationem, atque invidiam fugiant; non
 vagis oculis, non effræna lingua aut petulan-
 ti fluidoque gestu incedant; sed pudorem
 & verecundiam mentis, simplici habitu in-
 cessuque ostendant: Obscænitatem etiam ver-
 borum, sicut & operum, penitus execrentur;
 viduarum & virginum frequentationem fugi-
 ant, contubernia extranearum sæminarum
 nullatenus appetant; castimonium quoque in-
 violari corporis perpetuo conservare studeant,
 senioribus quoque debitam obedientiam præ-
 beant, neque ullo jactantiæ studio semetip-
 sos attollant. Postremó, doctrinæ, lectioni-
 bus, psalmis, hymnis, canticis, exercitio ju-
 giter incumbant; tales enim debent esse,
 qui Divinis cultibus se mancipandos student
 exhibere, scilicet, ut dum scientiæ operam
 dant, doctrinæ gratiam populis administrent.

243. Et *cap. sequenti eadem dist.* Tales ad
 ministerium eligantur Clerici, qui digne pos-
 sint Dominica sacramenta tractare, melius est
 enim Domini sacerdotio, paucos habere mi-
 nistros, qui possint Digne opus Dei exercere
 quam multos inutiles qui onus grave ordina-
 tori adducant.

244. Ita certe est; Unus bonus sacerdos to-
 tum populum exemplo suo ad vitæ integra-
 tem componit, facile enim eis fidem habemus,
 quos tanquam pios ac probos veneramur; sicut
 e contrario, sacerdos exemplo vitæ destitutus,

oves

ovēs ad interitum deducit, juxta illud: *Qualis Rector Civitatis tales & habitantes in ea.* Huc pertinet quod S. Chrysoft. de sacerdotibus sui temporis notaverat: En nos sumus causa, nos, inquam, ut illi in errore permaneant jam pridem Doctrinam suam damnassent; & nostram approbassent, nisi vitā nostrā retraherentur; verbis philosophari perfacile est, sed requirunt operum probationem.

245. Flores *Virgæ Aaronis*, inquit Marchant. *tract.* 3. varijs designant virtutes animique doctos, quæ in sacerdote requiruntur, utpote sacerdotio affines, vel illi congenitæ: Nam de quolibet sacerdote illud verificari debet: *Super ipsum autem effloret sanctificatio mea.* Duplices porro sunt hi sacerdotij flores, nam quidam respiciunt Deum, coram illo suavitatis odorem dantes: alij respiciunt proximum, quia illorum bono odore proximus ad Deum trahitur, dicente Apostolo: Christi bonus odor sumus in omni loco. 2. Corinth. cap. 2. v. 15.

246. 1. Flos est pietas erga Jesum Christum sacerdotem primum. 2. Pietas specialis erga virginem Deiparam. 3. Devotio erga sanctos, qui sacerdotali & pastoralis dignitate & sanctimonia eminuerunt. 4. Ardor animi ad Divina. 5. Puritas intentionis. 6. Studium solidarum virtutum. 7. Humilitas. 8. Mansuetudo. 9. Studium pietatis, & puritatis conscientiæ. 10. Devotio sacrificij quotidie offerendi. 11. Studium orationis mentalis. 12. Lectio librorum pietatis,

pietatis, vel doctrinae necessariae ad officium.
 13. Recollectio annua. 14. Officij divini pia
 recitatio. 15. Elevatio mentis ad sensum, vel
 ad mysteria passionis. 16. Observatio pia loci,
 temporis, modi convenientis ad officium persol-
 vendum. 17. Studium intelligentiae principa-
 lium partium officij divini. 18. Cæremonia-
 rum pia observatio. 19. Studium munditiæ
 circa altaria & alia divina.

247. Hactenus dicta concernunt sacerdotes,
 maxime quantum ad interiorem hominem for-
 mandum erga Deum: Cum autem sacerdo-
 tium non solum Deum, sed & proximum res-
 piciat, functiones varias habens annexas ad pro-
 ximi salutem ordinatas, nunc differendum restat
 de perfectionibus & virtutibus requisitis in sacer-
 dote, ut fructum valeat in proximis efficaciter
 producere sunt porro hæ virtutes & perfectiones
 velut flores decori & suaveolentes, quibus ocu-
 los & corda plebis ad sacerdotij venerationem,
 & Christi amorem, pertrahant ipsius Ministri.

248. 1. Flos est Zelus salutis animarum.
 2. Diligens instructio puerorum. 3. Diligens
 instructio rudium & pauperum. 4. Prædica-
 tio pia verbi Dei. 5. Benignitas erga proxi-
 mum charitati conjuncta. 6. Ardens Zelus ad
 reducendos eos, qui in peccatis agunt. 7. Ora-
 tio Zelosa pro peccatoribus. 8. Castitatis odo-
 riferum exemplum. 9. Contemptus opum, &
 fuga avaritiæ. 10. Frugalitas, & pia bonorum
 ecclesiasticorum dispensatio. 11. Sobrietas &
 N temperantia

temperantia. 12. Discretio & prudentia. 13.
Modestia in veste.

249. Perpendant subinde sacerdotes ea quæ
in subnexo Christi ad sacerdotes Rhythmico
continentur.

Piscatores hominum sacerdotes Dei
Præcones altissimi, lucerna Diei,
Charitatis radio fulgentes, & spei
Auribus percipite verba oris mei.
Vos in sanctuario mihi deservitis,
Vos vocavi palmites ego vera vitis,
Cavete ne steriles, aut inanes sitis,
Si mecum perpetuò vivere velitis.
Vos estis Divinæ legis protectores,
Sal terræ, lux hominum, ovium pastores,
Muri domus Israel morum correctores,
Judices Ecclesiæ, gentium Doctores.
Si legis protectio cadat, lex labetur,
Si sal evanuerit, in quo salietur?
Nisi lux appareat, via nescietur,
Et ni Pastor vigilet, ovile frangetur.
Vos cæpistis Vineam meam procurare,
Hanc doctrinæ rivulis debetis irrigare,
Spinas, atque tribulos prorsus extirpare,
Ut radices fidei possint germinare.
Vos estis in area boves trituranter,
Prudenter a palea granum separantes,
Vos habent pro speculo legem ignorantes
Populi, qui fragiles sunt & inconstantes.
Quidquid vident Laici vobis displicere
Dicunt præculdubio sibi non licere,

Et

Et quidquid vos in opere vident adimplere
 Credunt esse licitum, & culpa carere.
 Cum pastores ovium sitis constituti
 Non estote desides, sicut canes muti,
 Vobis non deficient latratus acuti,
 Lupus rapax invidet Ovium saluti.
 Grex fidelis triplici cibo sustinetur,
 Meo sacro corpore quo talus augetur,
 Sermonis compendio, quod discrete detur
 Ciboque coporeo ne periclitetur.
 Ovibus tenemini vestris prædicare,
 Sed quid, quibus, qualiter, ubi, quando,
 Debetis solícite præconsiderare, (quare,
 Ne quis in officio dicat vos errare.
 Spectat ad officium vestræ Dignitatis,
 Omnibus petentibus mea dare gratis,
 Ne cuiusquam hominum munera prendatis
 Ne cum Giezi pariter lepram incurratis.
 Gratis Eucharistiam plebi ministrare,
 Gratis & Absolvite, gratis Baptizate,
 Vobis data cælitus cunctis gratis date,
 Ovium salutem sedulo curate.
 Vestra conversatio sit religiosa
 Munda conscientia vita virtuosa
 Regularis habitus, mensque gratiosa
 Nulla vos coinquinet labe criminosa.
 Nullus fastus elevet statum vestræ mentis,
 Gravis in intuitu habitus sit testis,
 Nihil vos illaqueat curis inhonestis,
 Quibus claves traditæ sunt Regni Cælestis.
 Estote breviloqui, ne vos ad reatum,

Pertrahat loquacitas nutrix vanitatum,
 Verbum, quod loquimini, sit abbreviatum
 Nam in multiloquio non deest peccatum.
 Estote benevoli, sobrij, prudentes,
 Justi, casti, simplices, pij, patientes,
 Hospitales, humiles, subditos docentes,
 Consolantes miseros, pravos corrigentes.
 Nam si sic gesseritis curam pastorem,
 Vereque vixeritis vitam spiritalem.
 Postquam exueritis clamidem carnalem,
 Ego vobis conferam stolam immortalem.

250. Quisquis animarum regimini humeros
 subjicit, triplex proficitur officium, scilicet,
Doctōris, Judicis, & medici; quibus nisi sin-
 gularis scientia, prudentia & charitas respon-
 deant, verendum est, ne sacra regimina impar-
 adeundo, per concupiscentiam culminis ducatum
 suscipiat perditionis.

251. ‘ Qua *Doctōr*, nulla ars doceri præsū-
 ‘ mitur, nisi intentā prius meditatione disca-
 ‘ tur, ab imperitis ergo pastoribus magisteri-
 ‘ rium pastorale suscipitur in magna temeritate,
 ‘ quoniam ars est artium regimen animarum :
 ‘ Quis autem cogitationum vulnera occultio-
 ‘ ra esse nesciat vulneribus viscerum ? Et tamen
 ‘ sæpē qui nequaquam spiritualia præcepta
 ‘ cognoverunt, cordis se medicos profiteri non
 ‘ metuunt, dum qui pigmentorum vim nesci-
 ‘ unt, videri medici carnis erubescunt At
 ‘ illi videri Doctores appetunt, transcendere
 ‘ cæteros concupiscunt, quos tamen internus
 ‘ judex

‘ judex & provehit, & non cognoscit : Quia
 ‘ quos permittendo tollerat, profectó, per ju-
 ‘ dicium reprobationis ignorat. *S. Greg. de cu-
 ‘ ra pastorali lib 1. c. 1.*

252. Ad hoc pastorale ministerium, inquit,
 Leuren. in præfat *ad lib 1. de for. benef.* ‘ Insano
 ‘ veluti æstu, immensâ contendit, vel potius
 ‘ ruit candidatorum turba ; sed gressu præ-
 ‘ propero, cupiditate omnino præposterâ, dum
 ‘ non scientiæ beneficalis decore allecti, eâque
 ‘ mediante ad beneficia officiaque ecclesiastica
 ‘ contendunt ; sed eâ, omnique fere aliâ lite-
 ‘ ratura neglecta ac fastdita, cæco & intempe-
 ‘ tivo impetu beneficia ipsa involare præsumunt
 ‘ ut rectè dixerit Lotterius *in apparatu num. 1.*
 Dum cætera spiritualia non sine ratione ap-
 petuntur, in ecclesiastica tamen beneficia eo
 impetu irrumpunt quidam, ut neque curren-
 tes se, neque cognoscant euntes.

253. Qua *Judex*, cognoscat vultum pecoris
 sui, portans rationale judicij : Quia debet Rec-
 tor semper subtili examine, bona malaque dis-
 cernere, & quæ, vel quibus, quando vel qua-
 liter congruant, studiosè cogitare, nihil quoque
 proprium quærere : Subjectorum causas pro
 sola interni judicis intentione discutere : Con-
 scientiam peccatoris in Confessione prudenter
 & circumspècte scrutari, quasi Medicus vulnus,
 & Judex causam : In ordinarijs noverit soler-
 ter resolvere, lepram a lepra discernere, in dif-
 ficilioribus dubitare, libros Doctoresque consu-
 lere,

lere, benignitate utatur & longanimitate, ignorantiae & infirmitati condescendens : Nulli affectatè placere, sed omnium salutì æqualiter providere satagat : Sit cogitatione mundus, actione præcipuus : Discretus in silentio, utilis in verbo : cumque contra aliena vitia æmulator ostenditur, quæ propria sunt non exequatur, ut vitæ viam subditis vivendo denunciet, & grex, qui pastoris vocem moresque sequitur, per exempla melius, quam per verba gradiatur.

254. *Qua Medicus* : singulari charitate & patientiâ Emineat, singulis compaſſione proximus, præ cunctis contemplatione suspensus : Sit discretus & Cautus, ut more periti medici, superinfundat oleum & vinum ulceribus sauciati : Per pietatis viscera in se infirmitatem cæterorum transferat ; remediorum opportunitate, morborum diversitati occurat ; benè agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per Zelum justitiæ accensus : Internorum curam in exteriorum occupatione non minuens, exteriorum providentiam in internorum solitudine non relinquens.

✠ 255. Caveant sacerdotes omnes, ne ullus mediantibus precibus, aut literis commendatitijs acatholicorum ad Curam animarum perveniat ; sciantque id in jure expressè cautum esse, uti constat *ex cap. 2. de hæretic. in 6.* ubi statuitur beneficia quæcunque ad preces hæreticorum obtenta, vacare ipso jure & taliter provisiones perpetuo privari. Insuper, illos, qui beneficia

neficia sic receperint, præter amissionem seu vacationem illorum beneficiorum, ipso jure effici inhabiles ad alia obtinenda per eundem textum citati *capitis 2.*

CAPUT IX.

De Festorum & jejuniorum observatione.

STUDIOSE mandamus omnibus & singulis nostrarum Diæsesium Parochis, ut in sua quique parochia diem Dominicam cætero-
sque festos de præcepto dies, debita cum pietate & religione celebrari sollicitè curent, inculcentque frequenter suis subditis, ea quæ in Catechismo Romano ad tertium præceptum Decalogi, & alijs authoribus de rectâ dierum festorum observotione, traduntur; cum enim ij potissimum ad celebrandas Dei & Sanctorum laudes salutariter sint instituti, ad laborandum est etiam diligenter, ut né ijs ipsis quisquam ad divinam offensionem & animæ suæ perniciem abutatur.

257. Ad quid enim etiam hodie jubetur toto die festo ab opere servili, mercatu, strepitu forensi, alijsque secularibus actionibus abstinere, nisi ut torus dies cultui Divino impendatur & sanctificetur. Idcirco S. Carolus decrevit, ut imprimis festis diebus sacro sanctæ missæ sacrificio, fideles omnes interfuerint; neque

quæ excusentur puellæ nobiles, neque deinceps viduæ ob quamcunque causam, v. g. ob recentem Parentis aut mariti mortem, aliove cujufvis consuetudinis prætextu.

258. Post hæc subjungit: Ut veró ij dies omni pietate & religiosius colantur, hæc crebro populo Porocho, & Concionatores admoneant atque hortentur; anuncient ergo Parochi singulis Dominicis ante vel post Missam dies festos & jejunia per hebdomadam occurrentes; habeantque penes se infra scriptum Cathologum festorum, quæ sunt de præcepto, in quibus sub mortali, omnes non legitime impediti, tenentur Missam audire non minus, quam in diebus Dominicis.

Cathologus dierum festorum de præcepto observandorum in Diæcesibus Ardferrensi & Aghadoensi, &c.

OMNES Dominicæ per annum,
 Circumcisio Domini,
 Ephiphania Domini,
 Purificatio B. Mariæ Virginis,
 S. Mathiæ Apostoli,
 S. Patritij Regni Patroni,
 S. Josephi,
 Anunciatio B. Mariæ Virginis,
 Feriæ 2. & 3. hebdomadæ Paschalis,
 SS. Phillipi & Jacobi apostolorum,
 Inventiò Sanctæ Crucis,

S. Brandani,

S. Brandani Abb. 16. Maij cum Oct.
Ascensio Domini nostri J. C.
Fer 2 & 3 Pentecostes,
Festum Corporis Christi,
Nativitas S. Joannis Baptistæ,
SS. Petri & Pauli Apostolorum,
S. Jacobi Apostoli,
S. Annæ,
S. Laurentij,
Assumptio B. Mariæ Virginis,
S. Bartholomei,
Nativitas B. Mariæ Virginis,
S. Michaelis,
S. Mathei Apostoli,
SS. Apostol. Simonis & Judæ,
Festum Omnium Sanctorum,
S. Andreae Apostoli,
S. Thomæ Apostoli,
Nativitas D. N. J. C.
S. Stephani,
S. Joannis Evangelistæ,
SS. Innocentium,
S. Sylvestri,

259. Quilibet Parochus poterit, si adsit
 causa sufficiens, dare licentiam suis proprijs
 Parochianis exercendi opera servilia in die festo,
 post Missam auditam, non tamen in Domini-
 cis diebus, sine facultate Episcopi vel Vicarij
 Generalis & occurrente causa gravi & urgentis-
 sima : Sic enim Ecclesia ab operibus servilibus
 O alijsque

alijsque per se minime illicitis, sed mentem tamen a rebus Divinis avocare solitis, abstinendum censuit diebus Dominicis & festivis; ut tamen semper meminerit monitum Magistri sui: *Sabbatum propter hominem factum est, & non homo propter Sabbatum. Marci cap. 12. v. 27.* Causa sufficiens, ob quam licitum est laborare in die festo tempore messis, censetur ab omnibus quando probabile damnum ratione tempestatis vel pluviarum timeretur, non enim tam severe Ecclesia prohibet opera in die festo servilia, ut velit ea, cum aliquo nostrarum rerum damno prætermitti a nobis.

Cathologus jejuniorum per Annum.

OMnes dies quadragesimæ, (Dominicis exceptis,
Quatuor Anni tempora. (ceptis,

Vigilia Pentecostes.

Vigilia S. Joannis Baptistæ.

Vigilia Sancti Mathiæ, Apost.

Vig. SS. Petri & Pauli Apostolor,

Vigilia Sancti Jacobi,

Vigilia Sancti Laurentij,

Vig. Assump. B. Mariæ Virginis,

Vigilia S. Bartholomei Apost.

Vig. S. Mathei Apost.

Vig. SSrum. Omnium,

Vig. Sancti Andreæ Apost.

Vig. Sancti Thomæ Apost.

Vig. Nativitatis D. N. J. C.

Dies

Dies Abſtinentiæ.

Omnes dies veneris & Sabbathi.

S. Marci, niſi venerit in Dominica, aut infra hebdomadam Paſchæ,

Fer 2. 3. ante aſcenſionem Domini noſtri Jeſu Chriſti,

Abſtinendum omnino a lacticijs fer. 4. cinerum & 6. paſcevæ.

260. Synodus Tridentina *Seſſ. 25.* Paſtores omnes hortatur atque obteſtatur, ut omnem ad hibeant diligentiam ad fideles cohortandos, ut ea, quæ ad domandam carnem conducunt, præſertim ciborum delectum & jejunium, omni ſtudio amplectantur: Propterea diſtriſte mandamus, ut Parochi & Concionatores omnes, doceant & moneant fideles. 1. Jejunium quadrageſimale ab apoſtoliſ fuiſſe inſtitutum, ut Chriſtum Dominum noſtrum, quadragenta diebus jejunantem, corpus offligendo, imitemur. 2. Ut pro negligentijs toto anno commiſſis, quaſi communem & publicam pænitentiam agamus. 3. Ut ad Sacram Communionem, ab omnibus in Paſcha ſumendam, dignè præparemur; ac denique quod jejunij præceptum, non ſit absolute poſitivum Eccleſiæ, ſed Chriſti, in quo non ſunt laxandæ habenæ, propterea quod ſit præceptum merè eccleſiaſticum, & conſequenter in eo non tam rigoroſe procedendum ut in divinis præceptis.

261. Caveant autem jejunij Cultores, ne dum

a vetitis cibis abstinere, aliarum rerum delicias luxuriamque confectentur ; imo verò moderato cibo & potu carnis vitia coerceantur ; ut liberi, mentes ad cælestium amorem & contemplationem erigant & ad pietatis opera expiditi inveniantur.

262. Quod autem ex divinarum literarum sententia, parum homini prodest, se per jejunium cibo temperasse, si animus in peccatis sit intemperans ; idcirco fideles doceantur, in jejunio præcipuè studere, ut dum caro ab alimentis abstinèt, mens pariter a culpa jejundet, omnesque in Dei laudibus, eleemosinis, alijsque pijs officijs occupari : Hoc est enim jejunium, quod se Dominus, *Isaiæ* ore, delegissè testatur.

263. Nostrarum Diæcesium Parochi, de facultate, possunt dispensare in jejunio, etiam quoad elum carniū, cum particularibus personis, sibi subditis, quæ, imbecillæ ætatis, morbi, alteriusve justæ causæ excusationem habent. Caveant omnino Parochi, nè se faciles in usu hujus facultatis exhibeant ; sed eâ parcè & cum consilio medici, si in loco sit, utantur. Ubi verò status personæ petentis a jejunio excusari, est dubius, a nobis vel a nostro Vicario Generali petenda est dispensatio.

CAPUT X.

De magicis artibus, veneficijs, divinationibusque prohibitis.

MAGOS & maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus, verbis occultis, mentes hominum perturbare, morbos inducere vel expellere, corporum figuram & constitutionem immutare, ventis, tempestati, aeri, ac mari, incantationibus, imperare posse sibi persuadent, aut alijs persuadere nituntur, & pollicentur; cæterosque omnes, qui quovis artis magicæ, & veneficij genere, pactiones & fœdera, expressè vel tacitè cum dæmonibus faciunt, Parochi acriter puniant, & è societate fidelium exterminent.

265. Deinde, omnem divinationem ex aere, aqua, terra, igne, ex inanimatis, ex unguium & lineamentorum corporis inspectione, ex sortibus, somnijs, mortuis, alijsque rebus, quibus per dæmonum significationem, incerta pro certis affirmantur, futura prædicere, furta, thesauros obsconditos, commonstrare se posse profitentur; & hujus generis reliqua, per quæ curiosorum & imperitorum hominum mentes, facile decipiuntur, coerceant & ejiciant.

266. In eos etiam qui ligaturam alicujus rei faciunt, nè vaccis lac effluat, & qui hujusmodi divinatores, sortilegos, conjectores, ariolos, & cujusvis

cujusvis generis magos, de aliquâ re consulerint; vel ut consulerentur, cuique auctores, adjutores, hortatoresvè fuerint, vel eis fidem haberint, severe animadvertant.

267. Si quis etiam anulos, vel aliud ad magicos, vel superstitiosos usus fecerit, aut venderit, gravi pænâ afficiatur. Qui ex solis, lunæ & aliorum astrorum motu, figura, vel aspectu, de hominum actionibus, quæ a libero voluntatis arbitrio profiscuntur, certò aliquid eventurum affirmant, gravibus pænis plectantur; quæ pænæ, etiam ad eos pertineant, qui ad illos, de hujusmodi rebus detulerint.

268. Denique, pænæ sumendæ sunt de ijs omnibus, qui in itineris susceptione, aut cuiusvis rei institutione, vel progressionem, dies, tempora & momenta observantes, quadrupedum voces, avium garritum, aut volatum notantes, ex occurso etiam hominum, vel pecudum, suscipiendi operis facilitatem augurantur.

CAPUT XI.

De Imaginibus.

SCOPUM seu finem Imaginum, jam pridem brevi verborum compendio expressit S. Gregorius *lib 7. epist. 110.* Sereno Episcopo Massiliensi inscriptâ. ‘ Idcirco enim pictura in Ecclesijs adhibetur, ut hi qui literas nesciunt, saltem in parietibus videndo legant, quæ

6 quæ legere in codicibus non valent : tua er-
 6 go Fraternitas (ait) & illas servare, & ab
 6 earum adoratu populum prohibere debuit ;
 6 quatenus & literarum nescij, haberent un-
 6 de scientiam historiæ colligerent, & popu-
 6 lus in picturæ adoratione minime peccaret.*

270. Admodum solliciti fuere antiqui Ec-
 cliæ Patres, ut omnia, quæ populum ab orati-
 one pietateque aut reverentia avocare possent;
 a locis pro sacro sanctæ Missæ sacrificio desti-
 natis, arcerentur ; omniaque ita disponerentur,
 ut nihil in ijs occurreret, quod non pietati ac
 reverentiæ erga tam augustum mysterium, &
 res sacras fovendæ conducere.

271. Ipse insuper interior, locorum ad quæ
 orationis & cultus Divini peragendi causâ,
 Christiani conveniebant, ornatus, talis sit oper-
 tet, ut ipsum populum ad solidam veramque
 pietatem ac sincerum Dei cultum excitare queat;
 atque ita hoc titulo Ecclesiæ sive capellæ dici
 queant, domus *Dei* & domus *orationis*.

272. Hunc etiam in finem, jam pridem usus
 sacrarum imaginum in Ecclesijs probatus fuit,
 atque novissimè contra nostri temporis hæreti-
 cos, retinendum esse declaravit Synodus Trid.
Sess. 25. Decreto de Sacris Imaginibus,
 6 Non quod credatur inesse aliqua in ijs Di-
 6 vinitas, vel virtus, propter quam sint colen-
 6 dæ, vel quod ab ijs, sit aliquid petendum ;
 6 vel quod fiduciam imaginibus sit figenda ;
 6 veluti olim fiebat in gentibus, quæ in Idolis
 6 sperant

‘ spem suam collocabant ; sed quoniam honos
 ‘ qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ
 ‘ illæ repræsentant : Ita, ut per imagines quas
 ‘ osculamur, & coram quibus caput aperimus
 ‘ & procumbimus, Christum adoremus, &
 ‘ sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt,
 ‘ veneremur.’

273. Maximè itaque cavendum est, nè in
 ipsis picturis & imaginibus, quidquam falsi ex-
 primatur, nè alias, ex ipsis imaginibus, seu Idio-
 tarum libris, in falsitatem & errorem populus
 incidat ; quemadmodum monet eadem.
 Trid. Synodus, vehementer cupiens, ‘ Ut
 ‘ nullæ falsi dogmatis imagines, & rudibus
 ‘ periculosi erroris occasionem præbentes,
 ‘ statuantur.’

274. Omnibus nostri Districtus Parochis
 præcipimus, ut populum doceant, imagini cul-
 tum nullum deberi, propter pretium operis,
 aut propter quodvis aliud, quod sit in artificio,
 aut imaginis substantia ; sed propter rem signi-
 ficatam, ad quam hic cultus & honos præ-
 cipuè refertur ; & sic admonendus est, ani-
 mum orantis, aut venerantis, in rem signifi-
 catam referri, & non in signum, quod nec audit,
 nec videt, nec sentit.

275. Illud etiam diligenter doceant Paro-
 chi, per historias mysteriorum nostræ redemp-
 tionis, picturis vel alijs similitudinibus expressas,
 erudiri & confirmari populum, in articulis fi-
 dei commemorandis, & assiduè recollendis ;

tum

tum verò ex omnibus sacris imaginibus, magnum fructum percipi ; non solum, quia admonetur populus beneficiorum, & munerum, quæ a Christo sibi collata sunt ; sed etiam quia Dei per sanctos miracula, & salutaria exempla, oculis fidelium subjiciuntur : Ut pro ijs Deo gratias agant, ad sanctorum imitationem, vitam moresque suos componant, Excitenturque ad adorandum ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam.

276. Præterea admoneatur populus, impetitæ plebis causâ, maxime positas esse imagines ; ut illarum aspectu, docti & moniti, patrocinium sanctorum, & pietatem in Christo conservemus, & eorum vitam imitemur.

277. Si quæ Imagines obesæ, detruncatæ, aspectuque ingratae deprehendantur in nostris Diæcesibus, nullatenus exponantur ; sed potius a sacerdotibus cum honore debito sepeliantur, in loco decenti ; & earum loco, aliæ novæ imagines & integræ suffici possunt. Nullæ Imagines, aut Reliquiæ exponi debent in Capellis, antequam ab Ordinario loci fuerint recognitæ & approbatæ ; nec ulla nova indulgentia promulgari debet, sine ejus licentia & approbatione.

CAPUT XII.

De Exequijs.

MISSÆ sacrificium, preces ac officium, quæ hodie a Clero pro defunctis, in die

P

ipſius

ipsius sepulturæ leguntur, vocari solent *Exequiæ*, quas ab hæredibus pro defuncto pertolvendas esse, monet universalis Ecclesiæ praxis, & complurium Synodorum statuta : Propterea mandamus Pastoribus nostris, ut modeste moneant filios hæredesque eorum, qui ex hoc sæculo in Ecclesiæ Catholicæ communione migrarunt, ut pietatem & gratitudinem erga mortuos conservent, utque juxta harum D.œcesium laudabilem consuetudinem, moremque majorum, Christianæ charitatis supra recensita officia, pro suo quisque modulo, ac facultate rependant : Sed in his, gerant se prudenter Pastores, evitentque omnino sordidum quæstum & omnem avaritiæ labem.

279. Hanc turpis quæstus, & avaritiæ notam, difficulter evitabunt Parochi, si in juribus suis exigendis sint duri & difficiles ; si pactio- nes & conventiones super ijs cum hæredibus ineant ; si suos parochianos ad fastuosas, etiam non raro, cum summo filiorum aliorumque hæredum incommodo, exequias, aut anniversariorum foundationem, vel multorum sacrorum celebrationem adhortentur.

280. Licet enim Ecclesia probet, imò præcipiat, corpora defunctorum honorificè & cultu religioso sepeliri, moderationem tamen in hoc requirit, ut scilicet, nec despecta sit, nec superba sepultura ; Idcirco, Parochi in hanc officij sui partem diligenter incumbant, ut piorum funera Christianæ simplicitatis, ac modestiæ limites, non excedant.

281. Ubi deprehenditur aliquis ad hujusmodi nimias pompas & superbas sepulturas inclinari, meritó ei dicetur Verbis S. Augustini, *Serm. 172. de verb. apost. pompa funeris, agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepulturæ, monumentorum opulenta constructio, vivorum sunt qualiacumque solatia, non adjutoria mortuorum.* Optandum sane, ut ubique in his, justa & Christiana moderatio servaretur.

282. Ad hæc, monendus est nonnumquam populus, quod tamen indubitatum sit, *Orationibus sanctæ Ecclesiæ & sacrificio salutari, nec non Eleemosynis, quæ pro defunctorum spiritibus erogantur, mortuos adjuvari, ut cum eis misericordius agatur a Domino, quàm meruerunt, ut loquitur. S. Aug. in citato sermone.* Tamen advertendum est, quod adjicit Idem, S. Doctor: Prodesse illud defunctis; sed talibus, qui ita vixerunt ante mortem, ut possint eis hæc utilia esse post mortem.

283. Ut vero ad moderatas, juxta laudabilem Ecclesiæ consuetudinem, exequias pro defunctis persolvendas, fidelis populus excitetur, validum & securissimum medium est, ut in his præstandis, quæ par est modestia ac devotione, ita se habeant Parochi alijque sacerdotes, ut ad defunctorum requiem, simulque vivorum pietatem, quemadmodum vere sunt, non ad quæstum, ejusmodi ritus instituti esse videantur, ut loquitur Rituale Romanum.

284. Qui animadvertit ad modum, quo hæc defunctorum officia, in nonnullis locis persolvuntur, intelliget quam merito monerentur Parochi, alijque quibus cura officiorum incumbit, ut sedulo advigilent & strenue adlaborent, ut Exequiæ defunctorum fidelium reverenter, graviter, & devotè decantentur; quemadmodum omnibus Parochis, alijsque sacerdotibus nostræ jurisdictioni subiectis, injungimus; quibus etiam prohibemus, ne ullus eorum, ad funus, sive Exequias cujuscumque defuncti accedat, nisi fuerit specialiter invitatus, si verò, ratione cognationis, aut amicitiae voluerit accedere, nihil omnino accipiat, ne videatur lucricausi accessisse.

285. Si omnino æquum sit, ut sacerdotes Domini, in omnibus & ubique se exhibeant, tanquam Dei ministros, nemini dantes ullam offensionem, ne vituperetur ministerium ipsorum; sed præbentes se ipsos, exemplum bonorum operum, ut is, qui ex adverso est, vereatur nihil habens malum dicere de nobis; uti docet Apostolus; id ab eis maxime præstandum est, cum ad Exequias defunctorum persolvendas conveniunt; ibi enim adesse solet magnus concursus populi, & hominum diversæ religionis frequentia, qui in sacerdotes oculos conjiciunt. Quapropter, ita se in hujusmodi locis singulariter componere curent nostri sacerdotes, ut gestu, inessu, sermone alijsque rebus, nil nisi grave, moderatum, ac religione plenum, præferant.

286. Si enim quis Principem sæculi rogaturus, habitu honesto, gestu decenti, prolatione non præcipiti, sed distincta, attentâ quoque mente, se ipsum ac verba studet componere, quanto diligentius omnipotentem oraturus Deum, hæc omnino curare debet. Meminisse semper debemus, quod nobis negotium sit cum Deo ipso, qui Rex Regum est & Dominus Dominantium; ac proinde, quod omnia tantâ maiestate indigna, sint a nobis diligenter vitanda.

287. Ipsa reverentia Divino officio debita, exigit omnia exteriora ita componi, ut etiam exterius ostendatur negotium non esse cum homine, sed cum Deo. Hanc externam reverentiam, devotamque corporis totius compositionem, in Divino officio servandum, suadet adstantium ædificatio; cum enim, supra ex Rit. Rom. ostensum est, hoc defunctorum officium, etiam ad ædificationem populi, sit persolvendum; quis ambigat, quin ea debeat esse persolventium exterior compositio, quæ ipsos adstantes ædificet, & ad pietatem animique devotionem excitet; eaque omnia vitanda sint, quæ populum distrahere aut offendere possint.

288. Nemini Dubium est, & ipsâ experientia nimium compertum, exteriorem corporis devotam compositionem, ob intimam corporis & animæ connexionem & unionem, plurimum ad interiorem mentis & spiritus devotionem conducere; nec dubium, si hoc Defunctorum officium, eâ qua decet opus Dei reverentia, ac devotione,

votione, & cordis compunctione decantaretur, quin multum ad populi Excitandam devotionem conduceret, multique ad cordis compunctionem & Dei amorem moverentur, ut dicere possint, quod olim S. Augustinus, *lib. 9. Confess. c. 6.* " Quantum fleui in hymnis & canticis tuis, Domine, suave-sonantis Ecclesiæ tuæ vocibus commotus acriter; voces illæ influebant, auribus meis, & eliquabatur veritas in cor meum, & exæstuabat, inde affectus pietatis, & currebant lachrymæ, & benè mihi erat cum eis."

289. Verum quis non obstupescat, quod, haud obstantibus his omnibus, passim Exequiæ persolvantur cum tanta præcipitantia, tantâque confusione, ut vix quid canatur intelligi possit: ut lubinde videaris confusum audire boatum, potius quam cantum suave-sonantis Ecclesiæ.

290. Curent igitur nostri sacerdotes, sic suos cantus instituere, ut modestâ, honestaque psallendi gravitate, placidâque & grata modulatione, sic audientium aures delineant, ut ad devotionem compunctionemque provocent, excitentque. Summo studio abstineant ab illa festinimum atque præcipitata & confusa recitatione officij, quæ adstantibus irreverentiam, recitantibus turbationem, ac distractionem, imo tædium quoddam & nauseam parit; sed advigilent, ut totum sedatim, ac tractim & cum pausa debitâ, præsertim in medio versiculi psalmorum, reverenter ab omnibus persolvatur.

291. Caveant specialiter nè ob immoderatum cibi aut potus usum in hujusmodi locis, vilescat eorum authoritas, neve dicatur, quod sacerdotum causa, domus luctus sit in domum convivij & commessionis conversa. Hic ostendant se haud immemores ejus, quod a Christo Domino mandatum est, *ne solici sitis quid manducetis, &c.* Modica refectione sint contenti; sed si prandendum necesse sit, temperantiam & modestiam in mensa sic servant, ut ab illis, Laici temperantiæ & sobrietatis exempla habeant. Meminerint, homini Ecclesiastico, quacunque dignitate fulgeat, plus laudis affert frugalitas in mensa, quam sumptus; plus dedecoris, exquisitus apparatus, quam simplex; plus molestiæ, longus accubitus, quam brevis & naturæ sufficiens.

292. Dum mensæ accumbunt, summopere cavendum, ne ulla absentium vita mordetur, nullus ex irrisione reprehendatur, nec in mensa, inanes sæculariorum negotiorum fabulæ, audiantur. Non plus corpori, quam necesse est serviatur, sed sola ejus infirmitas reficiatur, ut ad usum exercendæ virtutis habeatur.

293. Optandum sane est, ut mos ille extruendi convivia in exequijs defunctorum, solius Cleri gratia, omnino abrogaretur, aut saltem ad debitam moderationem revocaretur; quid enim magis a ratione alienum, quam ut in hujusmodi locis, in quibus nil nisi luctus & fletus cernere est? ubi tota familia summo mœ-
rore

rore obruitur, convivia illa, quæ a Christiana modestia & frugalitate sunt aliena, instituantur, imo, ut instituantur, imperetur.

294. Nonne longe honestius atque consultius, agerent Parochi, si Parochianos suos frequenter monerent, ut ob his sumptuosis convivijis extruendis, omnino abstineant, & pecunia quæ in eis consumi consuevit, in pios usus, vel pauperum alimenta, erogari suaderent? Optandum quoque esset, ut Parochi serò expendere, quantum incommodi & gravaminis, horum conviviorum instructio, suis Parochianis adferat, & quantum per illa ac per indiscretas & tumultuosas quæ ibi effundi solent voces, vilescat pastoralis & ministerij Ecclesiastici auctoritas, quantaque apud Laicos parient obloquia.

295. Si prædicta incommoda ex frequentatione conviviorum provenientia, & quæ illa comitari solent alia vitia recte attendantur, vix dubito, quin admodum consultum esset, ut Pastores, parcius & rarius in defunctorum exequijs, uterentur verbis, cibis, potibus & jocis; & quod libenter abstinerent ab eo, quod eorum auctoritatem labefactaret.

296. Inanis profecto, ne dicam perversa, est, quorundum Ecclesiasticorum persuasio, quæ credunt sibi licitum, nedum hujusmodi convivijis adesse, sed etiam proventus ecclesiasticos, in splendida convivia, in luxum, ac vanitatem, pompamque sæculi, convertere;

ut

ut sibi auctoritatem & existimationem, ut aiunt concilient ; quasi alia auctoritas Ecclesiasticis necessaria esset, quam, ut verbis & exemplis, fideles ad omne virtutum genus excitare ac permovere possint ; hanc vero auctoritatem, non per sæculi fastum, ac mundi vanitatem, sed horum contemptu comparari evidens est : Quis enim nesciat, populum ad mundi contemptum, potentius permoveri, quam si ille, qui ad mundi contemptum hortatur, prius suo exemplo mundi contemptum persuadeat : E contra, quis nescit, sine auctoritate & virtute voces esse Ecclesiasticorum, dum aliud ore proclamant, aliud factis denuntiant.

297. Sciebant Concilij Carthagensis IV. Patres, necessariam Episcopis esse auctoritatem, sed quibus medijs eam sibi conciliandam putarent, audiamus : ‘ Episcopus vilem, inquit, ‘ supellectilem, mensam ac victum pauperem ‘ habeat ; & dignitatis suæ auctoritatem *fide* ‘ *ac vita meritis quærat.*’

298. Audiatur S. Bernardus scribens ad Fulconem Canonicum : ‘ Conceditur tibi, si ‘ benè deservis, ut de altario vivas, non autem ‘ ut de altario luxurieris, ut de altario superbi- ‘ as, ut inde compares tibi fræna aurea, fellas depictas, calcaria deargentata, varia griseaque pellicea, a collo & manibus ornatu purpureo diversificata. Denique quidquid præter neces- ‘ sarium victum, ac simplicem vestitum, de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est

sed hoc faciunt, inquis, cum quibus habita, si non facio quod cæteri, de singularitate notabor. Ecce mellifluum Bernardi responsum (utinam sciret omnibus Ecclesiasticis, qui se ob aliorum consuetudinem, in dilapidatione proventuum Ecclesiasticorum securos credunt) propterea, inquam, exi de medio eorum, ne aut in urbe notabiliter vivas, aut exemplo pereas aliorum.

299. Parochi proinde, alijque Ecclesiastici qui de bonis Ecclesiæ, neglectis Christi pauperibus, splendide convivantur, aut in alium superfluum, vanumque usum convertunt, utinam tempestive recogitent, & advertant, quod quidam Prælati (qui se aliorum moribus conformans, res Ecclesiæ in vana & sumptuosa convivaria expenderat) ex conscientiæ Remorsu, compunctione, ac Dei illustratione ita differuit: Hæc omnia judicabit, cujus judicia occulta sunt, & ideo plus timenda. Sumptus tam detestabiles & enormes, non de labore aut patrimonio nostro fiunt, sed de eleemosynis fidelium, de oblationibus & de tributis egentium animarum, de exactionibus & oppressionibus pauperum, obventionibusque etiam alijs: Quique in sudore vultus, pane nostro vesci debemus, labores miserorum nobis usurpamus ad delicias, atque in crapula & ebrietate sudorem bibimus alienum.

300. Scriptum est: judicia ejus, abyssus multa: Ille qui intuitur abyssos, & sedet super Cherubim, terribilis in concilijs, super filios hominum; judicabit causam pauperum, quando

quando stabunt in magna constantia adversus eos, qui se Angustiaverunt. Vendicabit, hæc omnia Pater orphanorum, & iudex viduarum : Patientia vero pauperum, non peribit in finem.

301. Intendite igitur, Fratres Charissimi, qui Coadministratores in regimine, & gaudium meum estis, super egenos et pauperes, & non conteratis eos in porta ; quia iudicabit certissime Dominus causam illorum. Nolite propter eam destruere opus Dei ; sed mensa, victuque frugali, cum gratiarum actione, supellectilique modestâ, contenti sitis ; ut qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis ; imo frugalitatis, modestiæ, continentiae, & humilitatis exempla, a vobis petere possint : Qui enim Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs, & qui spiritu Dei aguntur, facta carnis mortificant, quorum membra templum sunt Spiritus Sancti.

302. Ad patriam felicitatis æternæ, totis properate præcordijs, mente semper cogitantes, quod omnes stabimus ante tribunal Christi, ut referat unusquisque, pro ut gessit, sive bonum sive malum, & quod reddat unicuique secundum vias suas : Sint ergo lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, ut Christus imperat nobis ; non enim in sermone est Regnum Dei, sed in virtute. Væ, væ Præsidentibus vitam carnalem, negligentem, inflatam & scandalosam ducentibus ; quoniam universa subditorum peccata, in eos redundant.

303. Litterarum studia diligenter colite, nè contra eum, qui illas spernit, dicat Dominus ; *quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi* ; lectio sacrorum librorum vobis necessaria est, ut possitis vosmetipsos ; & animas vobis commissas, in viam salutis dirigere, in ijs enim, testimonio Trid. Concilij, Cælestis thesaurus continetur.

304. Constitutiones has nostras Vestro nomini inscriptas, legite, vestris manibus terantur, benigna voluntatis propensione eas complectimini ; locum in Vestris Bibliothecis, locum in memoria obtineant. Sciatis animum nostrum & scopum in illis condendis, alium non esse, quam ob oculos vestros ponere Regulas quasdam, è quibus morum vestrorum in regimine ministerij, uniformem normam sumere optimumque curæ pastoralis genus haurire valeatis, quibus instructiones nonnullas illasque selectissimas, ex sanctis Patribus & probatis authoribus decerptas, annectere curavimus ; credentes id nec inutile, nec ingratum vobis fore, sed potius quod jucunda & grata futura sit earum lectio & notitia, quibus, utpote occupationibus Pastoralibus impeditis, non vacat P.P. volumina vel A.A. libros pervolvere.

305. Magno mihi quidem solatio erit, magnumque operæ pretium me retulisse arbitror, si tradita hic documenta, non levi a me labore collecta, ad usum ministerij vestri, ac supremi Ducis nostri gloriam, aliquando subserviant,

ferviant, ut vos secundum ea in occurrentibus occasionibus operantes, compellatis oves vobis creditas, in cælestis patriæ beatitudinem, monitis jugiter, & increpationibus, intrare ; ut cum Princeps Pastorum ad judicandum venerit, ei dicere possitis : Ecce quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quemquam, ipse reddet vobis coronam gloriæ, quam & mihi conservo vestro conferre dignetur ille, qui regnaturus est, in æternum, Amen.

LECTÆ acceptatæ & promulgatæ fuerunt hæ Constitutiones, in Conventu Cleri Sæcularis & Regularis Kerriensis, habito die 15. Mensis Julij, anno reparate salutis 1747. in oppido de Listowel sub. Illmo & R.^{no} D. D. GULIELMO Episcopo Kerriensi.

LAUS DEO,
Et Virgini Matri sine labe originali conceptæ.

303. Litterarum studia diligenter colite, nè contra eum, qui illas spernit, dicat Dominus ; *quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi* ; lectio sacrorum librorum vobis necessaria est, ut possitis vosmetipsos ; & animas vobis commissas, in viam salutis dirigere, in ijs enim, testimonio Trid. Concilij, Cælestis thesaurus continetur.

304. Constitutiones has nostras Vestro nomini inscriptas, legite, vestris manibus terantur, benigna voluntatis propensione eas complectimini ; locum in Vestris Bibliothecis, locum in memoria obtineant. Sciatis animum nostrum & scopum in illis condendis, alium non esse, quam ob oculos vestros ponere Regulas quasdam, è quibus morum vestrorum in regimine ministerij, uniformem normam sumere optimumque curæ pastoralis genus haurire valeatis, quibus instructiones nonnullas illasque selectissimas, ex sanctis Patribus & probatis authoribus decerptas, annectere curavimus ; credentes id nec inutile, nec ingratum vobis fore, sed potius quod jucunda & grata futura sit earum lectio & notitia, quibus, utpote occupationibus Pastoralibus impeditis, non vacat P.P. volumina vel A.A. libros pervolvere.

305. Magno mihi quidem solatio erit, magnumque operæ pretium me retulisse arbitror, si tradita hic documenta, non levi a me labore collecta, ad usum ministerij vestri, ac supremi Ducis nostri gloriam, aliquando subserviant,

ferviant, ut vos secundum ea in occurrentibus occasionibus operantes, compellatis oves vobis creditas, in cœlestis patriæ beatitudinem, monitis jugiter, & increpationibus, intrare ; ut cum Princeps Pastorum ad judicandum venerit, ei dicere possitis : Ecce quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quemquam, ipse reddet vobis coronam gloriæ, quam & mihi conservo vestro conferre dignetur ille, qui regnaturus est, in æternum, Amen.

LECTÆ acceptatæ & promulgatæ fuerunt hæ Constitutiones, in Conventu Cleri Sæcularis & Regularis Kerriensis, habito die 15. Mensis Julij, anno reparate salutis 1747. in oppido de Listowel sub. Illmo & R.^{no} D. D. GULIELMO Episcopo Kerriensi.

LAUS DEO,
Et Virgini Matri sine labe originali conceptæ.

INDEX CAPITUM.

CAP. I.	D E Administratione Sacramentorum.	pag. 3.
CAP. II.	De Sacramento Baptismi	pag. 5.
CAP. III.	De Sacramento Matrimonij.	pag. 8.
CAP. IV.	De Sacramento Pœnitentiæ	pag. 17.
CAP. V.	De Sacramento Extremæ Uctionis, ubi de Viatico & Cura Parochi erga moribundos aliquid præmittitur.	pag. 47.
CAP. VI.	De Sacrificio Missæ.	pag. 56.
CAP. VII.	De Parochis.	pag. 73.
CAP. VIII.	De Vita Sacerdotali & præparatione ad Curam animarum.	pag. 92.
CAP. IX.	De Festorum & Jejuniorum observatione.	pag. 103.
CAP. X.	De Magicis artibus, veneficijs, Divinationibusque prohibitis.	pag. 109.
CAP. XI.	De Imaginibus.	pag. 110.
CAP. XII.	De Exequijs.	pag. 113.

Errata sic corrige.

PAG. 4. lin. 8. lege nullam. P. 11. l. 3. lege habentium.
P. 12. l. 20. lege illam. P. 13. l. ult. lege majorem.
P. 14. l. 26. lege debeant. P. 15. l. 28. lege præsumat. P.
20. l. ult. lege compellendus. P. 23. l. 12. lege diligenti.
P. 49. l. ult. lege accipiat. P. 53. l. 26. lege antequam.
P. 55. l. 6. lege incipit. P. 61. l. 10. lege congregationis.
P. 81. l. 7. lege sustentandis. P. 94. l. 25. lege fraudisque.
P. 96. l. 3. lege dotes. P. 108. l. 6. lege expediti. P. 119.
l. ult. lege Romanum.

**JUST Publish'd, price, a British
Six-pence.**

A Genuine and true JOURNAL of the Surprising Escape of the Young CHEVALIER, from the Battle of Culloden to his landing in France. With a short Account of what befel Him in that Kingdom; the manner of his being taken Prisoner, at the Opera-House, and sent under a strong guard to Avignon; his departure from thence to Poland; his marriage to the Princess of Radzivil, &c. &c. Together with a brief Relation of what became of the principal Gentlemen who escaped the Battle of Culloden. To which are added, Twelve Articles of Highland Impeachments, against the Lord G—e M—rr—y, for misbehaviour in Scotland, &c. Interspersed with several Things that were acted and negotiated (publickly and privately) before the Pr's landing and while he was in the British Dominions, that have not yet come to light. A Narrative grounded on Fact, and free from all kind of fulsome Exaggerations and Panegyrics, as well as all ungenerous Invectives, not like the spurious Pamphlets, *Ascanius*, *The Wanderer*, *The Chevalier*, &c. — Written by a Member of the Academy of Sciences in Paris, and Translated by an English Gentleman.

— *Quæ ipse miserrima vidi,*
Et quorum Pars magna fui. Quis, talia fando,
Temperet a Lachrymis? — — Virg. En. ii.

JUST publish'd price bound, one Shilling
and seven-pence halfpenny.

A LETTER from an *English Gentleman*, to
a Member of Parliament; Shewing the
Hardships, Cruelties, and Severe Usage, with
which the *Irish Nation* has been treated. Set-
ting forth in a clearer Manner than has been
hitherto publish'd, The *Interests, Views*, and
wicked Designs of the corrupt Ministry under
the Usurper OLIVER CROMWELL: And the
no-less unjust Proceedings, in the Reign of
King CHARLES II. Illustrated with curious
Reflections. *To which is added, A briet Ac-*
count from the most Authentic Protestant
Writers of the Causes, Motives, and Mischiefs,
of the Irish Rebellion, on the 23d. Day of
October 1641

A PAPIST *Mis-represented and Represented:*
or a Two-fold Character of POPERY.
By Mr. JOHN GOTHER. *To which is prefix'd,*
The LIFE of the AUTHOR. price, 1s. 1d.

THE Life of the Rev. *Thady O'Brien*,
D.D. late of *Castle-Lyons*, in the Diocese of
Cloyne, and County of *Cork*. Illustrated with
Historical and Chronological Notes, &c. 6s

C